

הלכות קריאת שמע פרק ד - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור – פרק ד פון הלכות קריאת שמע (רמב"ם)

איבערבליק פון דעם פרק

דער פערטער פרק פון הלכות קריאת שמע באהאנדלט דעם ענין פון ווער איז חייב און ווער איז פטור פון קריאת שמע. דער סדר פון די ערשטע פרקים איז: פרק א – די עצם מצות קריאה, ברכות, און זמן; פרק ב – דער אופן פון קריאה (כוונה, סדר, וכו'); פרק ג – כבוד קריאת שמע (מקום מטונף, ריינקייט); פרק ד – ווער איז חייב און ווער איז פטור. כאטש אסאך פון די דינים אין דעם פרק (ווי עוסק במצוה פטור מן המצוה) זענען כלליות'דיגע דינים וואס שייכן צו אלע מצוות, האט דער רמב"ם זיי קובע דווקא ביי קריאת שמע, ווייל די גמרא שפילט זיי אויס אין דעם קאנטעקסט.

הלכה א – נשים ועבדים וקטנים פטורין מקריאת שמע

דברי הרמב"ם

נשים ועבדים וקטנים פטורין מקריאת שמע. ומלמדין את הקטנים לקרוא אותה בעונתה ומברכין לפניה ולאחריה, כדי להנכם במצוות.

פשט

נשים, עבדים (עבד כנעני וואס האט א דין ווי אן אשה), און קטנים זענען פטור פון קריאת שמע ווייל עס איז א מצות עשה שהזמן גרמא. פונדעסטוועגן איז דא א חיוב חינוך אויף קטנים – מ'לערנט זיי זאגן קריאת שמע בעונתה מיט ברכות.

חידושים און הסברות

1) וואו דער רמב"ם ברענגט דעם כלל פון מצות עשה שהזמן גרמא:

דער כלל אז נשים ועבדים זענען פטור פון מצות עשה שהזמן גרמא האט דער רמב"ם שוין אויסגערעכנט אין הלכות עבודה זרה, ביי דער מצוה פון פיוס – דארט שטייט אז אלע מצוות לא תעשה זענען נשים חייב (חוץ פון בל תקוף ובל תשחית), און מצוות עשה שהזמן גרמא זענען זיי פטור, חוץ פון געוויסע אויסנאמען.

2) אהבת ה' vs. קריאת שמע:

די עצם ידיעת יהוד השם און אהבת השם איז א חיוב אויף אלעמען (אויך נשים), אבער קריאת שמע איז א מצוה לעצמה – א ספעציפישע מצות עשה שהזמן גרמא – און דערפון זענען נשים פטור.

3) חילוק צווישן הלכות תלמוד תורה און דא בנוגע חינוך קטנים:

אין הלכות תלמוד תורה (פ"א הי"ג) שטייט אז ווען א קינד הייבט אן רעדן, לערנט מען אים אויס, "תורה צוה לנו משה" און, "שמע ישראל". דארט איז עס א דין פון תלמוד תורה – די ערשטע ווערטער וואס א קינד רעדט זאלן זיין תורה – און נישט בעונתה, נישט מיט ברכות, נישט אין דער צייט פון קריאת שמע. דא רעדט מען פון א העכערע מדרגה פון חינוך – אויסלערנען קריאת שמע בעונתה מיט ברכות, וואס פאדערט א עלטערע קינד וואס קען שוין פארשטיין ברכות, ווייסט ווען ס'איז טאג און נאכט – א געניטערע קטן."

4) דער רמב"ם זאגט נישט פון וועלכע גיל:

דער רמב"ם ספעציפירט נישט פון וועלכע גיל דער חיוב חינוך אנהייבט ביי קריאת שמע. דאס שטימט מיט דעם כלל אז ביי יעדע מצוה איז דער גיל פון חינוך לפי יענע מצוה: ביי מצוה – "קטן היודע לאכול דגן"; ביי לולב – "קטן היודע לנענע"; ביי ציצית – א קטן וואס רופט שוין נישט זיין מאמע ביינאכט. יעדע אקטיוויטי איז רעלעוואנט פאר א באזונדערע עלטער.

5) צי חינוך איז אן ענף פון תלמוד תורה:

עס ווערט אויפגעברענגט א מהלך אז אפשר די גאנצע מצוה פון חינוך איז אן ענף פון דער מצוה אז דער טאטע זאל אויסלערנען זיינע קינדער תורה – ממילא דארף ער אים אויך מחנך זיין במצוות.

הלכה ב – מי שהיה לבו טרוד

דברי הרמב"ם

„מי שהיה לבו טרוד – פטור מקריאת שמע.“

פשט

א מענטש וואס איז פארנומען מיט א מצוה (עוסק במצוה פטור מן המצוה) האט נישט קיין ישוב הדעת, און איז פטור פון קריאת שמע.

חידושים און הסברות

1) „טרוד“ – וואס מיינט עס:

דאס ווארט „טרוד“ ווערט פארבונדן מיט „חיפזון“ (ווי „כי חיפזון יצאת מארץ מצרים“) – ער איז ביזי, ער האט נישט קיין מחשבה, ער קען נישט פאקוסירן.

2) ליבו פנוי – א תנאי אין קריאת שמע:

רבינו יונה זאגט אז קריאת שמע פאדערט „ליבו פנוי“ – דאס הארץ זאל זיין פריי. דער רבינו פרץ זאגט אויך אזוי. דאס איז נישט סתם א ענין פון עוסק במצוה, נאר א ספעציפישע דרישה פון קריאת שמע אז מ'זאל האבן ישוב הדעת פאר קבלת עול מלכות שמים.

3) טרדה דנפש אן א מצוה:

אויב די טרדה איז נישט פון א מצוה (סתם טרדה דנפש), דאן איז עס נישט דוחה קריאת שמע – מ'לייגט אלעס אין זייט און מ'זאגט קריאת שמע. דער פטור איז נאר ווען מ'איז עוסק במצוה.

הלכה ד – חתן פטור מקריאת שמע

דברי הרמב"ם

„חתן שנשא בתולה פטור מקריאת שמע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה... לפי שאין דעתו פנויה... נושא את האלמנה חייב בקריאת שמע.“

פשט

א חתן וואס האט חתונה מיט א בתולה איז פטור פון קריאת שמע ביז ער האט ביאה ראשונה, ווייל ער האט נישט קיין דעת פנויה. א נושא אלמנה איז אבער חייב.

חידושים און הסברות

1) צוויי תנאים פאר דעם פטור – טרדה + מצוה:

דער פטור פון חתן דארף צוויי זאכן: (א) ער איז טרוד ונחפז – ער האט נישט קיין דעת פנויה, (ב) די טרדה קומט פון א מצוה. ביי א טרדה דרשות (ווי פרנסה) זאגט מען אים „זאלסט זיך מיישב דעת זיין“, אבער ביי א טרדה דמצוה – ווי חתונה – איז די טרדה לעגיטים, מ'קען אים נישט זאגן „הער אויף“.

2) עוסק במצוה פטור מן המצוה – א מענטאלער עוסק במצוה:

דער פטור פון חתן איז נישט א פיזישע סתירה (ווי מ'קען נישט גלייכצייטיג זיצן אין סוכה און טון פדיון שבויים), נאר א מענטאלער עוסק במצוה – ער איז „א מען אויף א מישאן“, זיין קאפ איז פאוקעסד אויף איין זאך. קריאת שמע דארף כוונה (קבלת עול מלכות שמים), און זיין ברעין איז נישט אימשטאנד דאס צו טון.

איינער וואס עס איז געשטארבן אויף אים א קרוב וואס ער איז מחויב להתאבל עליו, איז פטור פון קריאת שמע ביז נאך די קבורה, ווייל זיין דעת איז נישט פנוי.

חידושים און הסברות

1 „מתו" – נאר א מת שחייב להתאבל עליו:

דער רמב"ם באטאנט „שחייב להתאבל עליו" – דוקא א קרוב וואס מ'איז מחויב אבילות אויף אים (די שבעה קרובים). א סתם נאנטער ידיד וואס שטארבט אוועק, כאטש מ'האט צער, איז נישט דער זעלבער גדר פון פטור. דער רמ"א ווערט דערמאנט אלס מקור פאר דעם חילוק.

2 צוויי אספקטן פון דעם פטור:

דער פטור האט צוויי צדדים: (א) ער איז עוסק במצוה (מצות קבורה, וואס דער רמב"ם רעכנט אלס מצות עשה פון „לא תלין נבלתו על העץ"), (ב) ער האט א טרדה און זיין דעת איז נישט פנוי. דער רמב"ם'ס לשון „שאיין דעתו פנויה" ווייזט אויף דעם צווייטן טעם.

3 פטור אפילו אן פראקטישע עסק:

א וויכטיגער חידוש – דער קרוב איז פטור אפילו ווען ער טוט פראקטיש גארנישט פאר די קבורה (למשל, ער וואוינט אין ארץ ישראל און דער נפטר איז אנדערשוואו). דאס איז ענלעך צום חתן – ס'איז נישט אז ער מוז זיין פיזיש פארנומען, נאר „ס'איז אויף זיין קאפ" אז די קבורה זאל געשען. די טרדה אליין איז גענוג.

4 מנהג ירושלים:

עס ווערט דערמאנט דער מנהג פון חסידים אין ירושלים אז קינדער גייען נישט מיט ביז צום קבר ווען די „שלשלת גיית אוועק." דאס האט א משמעות אז די קרובים זענען די וואס באגלייטן ביז די קבורה, און „עד שיקברנו" איז ספעציפיש די דאגה פון קרובים.

המשמר את המת – אפילו אינו מתו

דברי הרמב"ם

„וכן המשמר את המת, אף על פי שאינו מתו – פטור מקריאת שמע." פשט

אויך א שומר מת וואס איז נישט א קרוב (למשל חברה קדישא, א וואלונטיר) איז פטור פון קריאת שמע.

חידושים און הסברות

1 אנדערער גדר ווי דער קרוב:

ביי דעם קרוב איז דער פטור פון טרדה/אין דעתו פנויה (ענלעך צו חתן). ביי דעם שומר מת איז עס מער א פראקטישער עוסק במצוה – ער מוז ממש זיין ליד המת א גאנצע צייט.

2 צוגעבונדן צו „ליד המת":

דער שומר מת'ס פטור האט אויך א שייכות צו דעם דין אז מ'טאר נישט ליינען קריאת שמע פארנט פון א מת (וואס ווערט געלערנט אין פרק ג'). דער שומר מוז זיין ליד המת, און ליד המת טאר מען נישט ליינען – אזוי אז ס'איז נישט נאר „עוסק במצוה" נאר אויך א פראקטישע אומגעלעכקייט.

שנים שומרים – זה קורא וזה משמר

דברי הרמב"ם

„ואם היו שומרים שנים, זה משמר וזה הולך וקורא, וחוזר ומשמר, והשני הולך וקורא." פשט

צוויי שומרים נעמען טשענדזשעס – איינער היט, דער צווייטער גייט אוועק (כמינימום ד' אמות), ליינט קריאת שמע, קומט צוריק, און דער צווייטער גייט.

3 פארוואס קען ער נישט טרעפן א מינוט?

קשיא: זאל דער חתן טרעפן אפאר מינוטן מיט דעת פנויה צו ליינען קריאת שמע? תירוץ: דער רמב"ם רעדט אין אן אופן ווען ער האט בכלל נישט קיין דעת פנויה. אויב ער טרעפט טאקע א מאמענט פון דעת פנויה, וועט ער יא זיין חייב. עס איז דא א מחלוקת אין הלכה צו א חתן איז למעשה היינטיגע צייטן פטור – ס'ווענדט זיך צו ער האט טאקע נישט קיין דעת פנויה.

4 דער רמב"ם אין פירוש המשניות – „שכבר סרה ממנו חרדת הנישואין":

דער רמב"ם אין פירוש המשניות באשרייבט דעם מצב ווען דער חתן ווערט חייב: „שכבר סרה ממנו חרדת הנישואין" – די חרדה פון חתונה איז אוועק. דאס ווייזט אז דער פטור איז א פסיכאלאגישע פראבלעם – ער איז נערוועז, ער קען נישט פאוקעסן. עס ווערט פארגליכן צו דעם וואס חז"ל זאגן אז ס'איז שווער צו לערנען אויב מ'האט נישט חתונה געהאט.

5 בתולה vs אלמנה – וואס איז דער חילוק?

ביי א בתולה איז דא א ספעציעלע טרדה – „שמא ימצא פתח פתוח" (מורא אז ער וועט נישט טרעפן בתולים), און אפשר ענינים פון טהרה, און דער גאנצער מצב דארף זיין „באופן" ריכטיג. ביי אן אלמנה איז נישט דא די זעלבע אנגעצויגנקייט – „אינו דומה מי שיש לו פת בסלו" – דערפאר איז ער חייב אין קריאת שמע.

6 „וכן כל כיוצא בזה" – א כלל פון רמב"ם:

דער רמב"ם שרייבט „וכן כל כיוצא בזה", וואס שטעלט אויף א וויכטיגע כלל: ווען מ'איז עוסק במצוה אבער די מצוה נעמט נישט אוועק דעם גאנצן קאפ (ווי נושא אלמנה), איז מען יא חייב אין קריאת שמע. דאס איז א יסוד פאר אנדערע הלכות פון עוסק במצוה ביים רמב"ם.

7 ר' שמעון בן יוחאי – מפסיק לקריאת שמע:

ר' שמעון בן יוחאי וחבריו האבן מפסיק געווען פון תורה לערנען פאר קריאת שמע. כאטש תלמוד תורה איז אויך א מצוה, האבן זיי מפסיק געווען – ווייל תורה לערנען נעמט נישט אוועק דעם קאפ אויף אזא אופן אז מ'קען נישט האבן כוונה פאר קריאת שמע.

8 [דיגרעסיע: דער בארדיטשעווער רב – טרדה דמצוה מיט אהבת השם]:

דער בארדיטשעווער רב ערב סוכות, ווען ער האט זיך געקאכט מיט דעם אתרוג און הלל, איז ער געווען אזוי פארנומען אז מ'וואלט געקענט זאגן ער איז פטור פון קריאת שמע. אבער מ'האט מסתפק געווען: אויב די טרדה איז אהבת השם, קען מען מיט דעם זעלבן חשבון פטור'ן יעדן פון קריאת שמע – מ'דארף וויסן דעם פינקטליכן גדר.

9 טרדה דמצוה vs טרדה דרשות:

דער חתן בבתולה איז א דוגמא פון טרדה דמצוה, לאפוקי טרדה דרשות ווי „טבעה ספינתו בים" (ווי די גמרא זאגט). אבער any טרדה דמצוה וואס נעמט אוועק דעם גאנצן קאפ זאל לכאורה אויך פטור'ן.

10 למעשה היינטיגע צייטן:

עס ווערט אנגעדייט אז דער ראב"ה'ס שיטה איז דער יסוד פארוואס היינטיגע חתנים זאגן יא קריאת שמע – די סברא איז אז היינט האבן חתנים נישט די זעלבע מדרגה פון טרדה.

הלכה ה – מי שמתו מוטל לפניו

דברי הרמב"ם

„מי שמתו מוטל לפניו פטור מקריאת שמע... עד שיקברנו, משום שאין דעתו פנויה לקרות." פשט

פשט

חידושים

דאס באשטעטיגט אז דער שומר מוז ממש זיין ליד המת – ער קען נישט ליינען אויף זיין פלאץ, ער מוז זיך אוועקרוקן.

החופר קבר למת**דברי הרמב"ם**

„וכן החופר קבר למת” – איז פטור פון קריאת שמע.

חידושים און הסברות**(1) קשיא פון ארבעטער:**

פריער האט דער רמב"ם געברענגט אז ארבעטער קענען כאפן דעם ערשטן פסוק פון שמע ישראל בשעת זיי ארבעטן. פארוואס זאגט מען נישט דאס זעלבע ביי א חופר קבר – ער זאל כאפן קריאת שמע בשעת ער גראבט?

(2) תירוץ – עוסק במצוה פטור לגמרי:

דער חילוק איז אז א ארבעטער (עוסק במלאכה) איז נישט פטור פון קריאת שמע, ממילא מ'טרעפט אים א פראקטישע עצה. אבער א עוסק במצוה איז לגמרי פטור – „די מצוה פון קריאת שמע איז נישט חל אויף דער וואס איז עוסק במצוה.” מ'פאטערט אים נישט, ער דארף גארנישט טון. ס'קען אפילו זיין א „מצוה הבאה בעבירה” אויב ער וואלט אפגעשטעלט זיין מצוה צוליב קריאת שמע.

(3) שטימט בעסער מיט'ן רמב"ם'ס שיטה:

די אלע הלכות שטימען בעסער לויט דעם רמב"ם'ס שיטה אז די עיקר מצוה פון קריאת שמע איז גלייך ווען ס'קומט די צייט (לפני הנץ החמה), און שפעטער איז שוין א שטיקל בדיעבד. דער עוסק במצוה איז פטור פון דעם לכתחילה'דיגן זמן.

אין מוציאין את המת סמוך לזמן קריאת שמע**דברי הרמב"ם**

„אין מוציאין את המת לקברו סמוך לזמן קריאת שמע, אלא אם כן היה אדם גדול.”

פשט

מ'זאל נישט אנהויבן א לוייה סמוך צו זמן קריאת שמע, ווייל דאס וועט פארשאפן אז פילע מענטשן וועלן פארפאסן קריאת שמע. אבער פאר אן אדם גדול מעג מען, משום כבודו.

נושאי המיטה וחליפיהם וחליפי חליפיהם**דברי הרמב"ם**

„נושאי המיטה וחליפיהם וחליפי חליפיהם, בין לפני המיטה בין לאחר המיטה – את שלמיטה צורך בהם, פטורים. ואת שאין למיטה צורך בהם, חייבים.”

פשט

די וואס טראגן די מיטה, זייערע פארבייטער, און אפילו די פארבייטער פון די פארבייטער – אויב די מיטה האט זיי נויטיג (זיי וועלן טראגן), זענען פטור. אויב נישט, זענען חייב. קיין חילוק צי זיי זענען פארנט אדער הינטן פון די מיטה.

חידושים און הסברות**(1) „לפני המיטה” און „לאחר המיטה”:**

א סברא ווערט געברענגט אז ווען מ'טראגט אין א לייך און מ'גייט איבער צוביסלעך, קען דער וואס שטייט אין פראנט אדער הינטן אויך זיין „למיטה צורך בהם.”

(2) שייכות צו ד' אמות פון מת:

פראקטיש, די נושאי המיטה וחליפיהם זענען אין ד' אמות פון א מת (וואו מ'טאר נישט ליינען), בעת די אנדערע באגלייטערס זענען נישט אין ד' אמות, ממילא קענען זיי ליינען.

(3) סתם מלווים זענען חייב:

מענטשן וואס זענען סתם ביי די לוייה אלס מלווים (באגלייטערס) אבער האבן נישט קיין פראקטישע ראלע אין טראגן, זענען חייב אין קריאת שמע.

בשעת הספד – המת מוטל לפנייהם vs. אינו מוטל לפנייהם**דברי הרמב"ם**

„בשעת המת מוטל לפנייהם – נשמטים אחד אחד וקורין. אין המת מוטל לפנייהם – הם קורין וכולם קורין, והאבל יושב ודומם.”

פשט

ווען דער מת ליגט פאר זיי (למשל בשעת הספד), זאלן זיי נישט אלע אויף אמאל אוועקגיין (בזיון המת), נאר איינער נאכן אנדערן גייט אוועק, ליינט קריאת שמע, און קומט צוריק. ווען דער מת איז נישט דא (סתם אן אסיפת הספד), קענען אלע ליינען קריאת שמע אויף זייער פלאץ.

חידושים און הסברות**(1) טעם פון „נשמטים אחד אחד”:**

ווען דער מת איז דא, איז עס א בזיון אויב אלע גייען אוועק אויף אמאל. ממילא גייט איינער אויף אמאל, ס'ווערט נישט צושטערט די לוייה, ער פארפעלט איין הספד, און קומט צוריק.

(2) ווען דער מת איז נישט דא:

דאס איז נישט קיין בזיון, ממילא קענען אלע ליינען. זיי קענען בלייבן אויף זייער פלאץ, פאר א מינוט נישט אויסהערן דעם בעל מספיד, און פאקוסן אויף קריאת שמע.

(3) דער אבל יושב ודומם:

דער אבל ליינט נישט קריאת שמע אפילו ווען דער מת איז נישט מוטל לפניו. דער טעם: ער איז פטור פון צוויי זייטן – (א) ער איז עוסק במצוה (מצות קבורה איז נאך אויף אים ביז נאך קבורה), (ב) ער האט די טרדה. דער לשון „יושב ודומם” איז פון פסוק (איכה), און שטאמט פון די משנה מסכת ברכות. דער אבל איז פטור אפילו ווען ער טוט גארנישט פראקטיש – ער זיצט אינמיטן א הספד בשעת א פאז, און ער איז אליך פטור. ווען ער וואלט עפעס פראקטיש געטון, וואלט ער דאך עניוועי נישט דא געווען.

(4) אבל'ס פטור – אויך פון אלע מצוות:

דער אבל (אונן) איז פטור נישט נאר אלס עוסק במצוה, נאר אויך פון אלע מצוות בכלל – א באזונדערער דין.

שורה לנחם אבלים – סדר התנחומין נאך קבורה**דברי הרמב"ם (בערך)**

„חוזרים העולם מאחרי הקבר למקום שעומדים בו האבלים לעשות שורה לקבל תנחומין.”

פשט

נאך דער קבורה גייט מען צוריק פון קבר, און מען מאכט א שורה כדי מנחם אבל צו זיין – די אבלים שטייען און מען איז מקבל תנחומין.

חידושים און הסברות**(1) ווער שטייט און ווער גייט?**

לויט דעם רמב"ם שטייען די אבלים אין א מקום, און דער עולם גייט אדורך פאר זיי – „למקום שעומדים בו האבלים לעשות שורה לקבל תנחומין”. דאס איז פארקערט פון דעם מנהג וואס מען זעט היינט, וואו דער עולם שטייט אין שורות און די אבלים גייען אדורך.

דער ראב"ד חולק'ט שטארק. ער פארשטייט נישט פארוואס מען זאל נישט מעגן ליינען אן כוונה – קריאת שמע איז דאך „קורא בתורה“, נישט תפילה! ביי תפילה פארשטייט ער אז אן כוונה איז א בזיון (דערפאר „לא יעמוד להתפלל“). אבער קריאת שמע איז בלויז ליינען פסוקים – וואס שטערט עס אן כוונה? דער ראב"ד ברענגט ראיה פון דעם וואס דער רמב"ם אליין האט פריער געזאגט אז קריאת שמע איז „קורא בתורה“.

3) „לא כל הרוצה ליטול את השם יטול“ – צוויי פירושים:

אין דער משנה זאגט רבן שמעון בן גמליאל אז „לא כל הרוצה ליטול את השם יטול“ – נישט יעדער קען זיך נעמען דעם שם (פון פרומקייט). די גמרא האט מורא געהאט פאר יוהרא – אז עס ווייזט גאווה אז ער האט ישוב הדעת אפילו אין שווערע צייטן.

דער רמב"ם אבער פארשטייט דעם פסוק אנדערש: „לא כל הרוצה ליטול את השם“ מיינט נישט יעדער קען זיך טאקע מיישב דעת זיין. אויב דו קענסט – כל הכבוד, ליינען. אבער דער וואס קען נישט, זאל נישט זאגן „איך ליינען“ ווען ער קען נישט האבן כוונה. דאס איז נישט יוהרא-קאנצערן, נאר א פראקטישער תנאי – אן כוונה איז עס נישט קבלת עול מלכות שמים, נאר „סתם געזאגטע ווערטער“.

4) קשיא אויפ'ן רמב"ם:

וואס הייסט „נמינא שם שמים“ (מבטל מלכות שמים) אויב מען זאגט עס אן כוונה? עס איז דאך נישט קיין אמת'ע קבלת עול מלכות שמים – עס איז סתם ווערטער! דאס איז א סברא לטובת דעם ראב"ד – אז אפילו אן כוונה איז עס כדאי צו זאגן, ווייל דער עיקר איז נישט מבטל זיין.

5) חכמי התלמוד אליין:

דער ראב"ד ברענגט אז אפילו חכמי התלמוד האבן מודה געווען אז זיי דאווענען/ליינען אן כוונה – אזוי אז עס איז נישט קיין יוהרא צו ליינען אן כוונה, ווייל יעדער ווייסט אז מענטשן ליינען אן כוונה.

6) דער לומד'ס מסקנא:

דער לומד זאגט ער איז „מער אויף די זייט פון דעם ראב"ד“ – אז עס איז שווער צו פארשטיין דעם רמב"ם'ס איסור צו ליינען אן כוונה ווען מען איז פטור.

7) א פארשלאג פון דער חברותא:

זאל ער פרובירן ליינען קריאת שמע – אויב ער האט מצליח געווען מיט כוונה, איז געוואלדיג; אויב נישט, איז ער „כקורא בתורה“. דער רמב"ם אבער זאגט: אויב מ'ווייסט נישט פאר זיכער אז מ'האט יישוב הדעת, זאל מען בכלל נישט ליינען. דער רמב"ם האט מורא געהאט אז מ'וועט זיך צוגעוויינען צו זאגן אן יישוב הדעת און מזלזל זיין אין קריאת שמע.

8) דער ראב"ד'ס פארשטאנד פון „כקורא בתורה“:

דער ראב"ד האט פארשטאנען אז „כקורא בתורה“ פון פריער אפליקירט זיך אויך אויף דעם ענין פון קבלת עול מלכות שמים – ער זאגט „כקורא בתורה, ולא יבטל שם שמים מעליו“.

טמאים און קריאת שמע / תקנת עזרא

דברי הרמב"ם

„כל הטמאים חייבין בקריאת שמע ומברכין לפניו ולאחריה, והן בטומאתן, אפילו אפשר להם לעלות מטומאתן בו ביום, כגון הנוגע בשרץ או בנידה או בזבה וכיוצא בהן.“

„ועזרא ובית דינו תיקנו שלא יקרא בעל קרי לבדו משאר הטמאים עד שיטבול. ולא פשטה תקנה זו בכל ישראל, ולא ראו כח רוב הציבור לעמוד בה, לפיכך בטלה.“

„לפי שאין דברי תורה מקבלין טומאה, אלא עומדין בטהרתן לעולם.“

פשט

2) וואס מיינט „שורה“?

„שורה“ מיינט נישט דוקא א האריזאנטאלע ליניע, נאר קען זיין א ווערטיקאלע סדר – איינער הינטער דעם צווייטן – וואו דער ערשטער זעט דעם אבל, דער צווייטער שטייט ווייטער, א.א.וו. דאס ערקלערט פארוואס נישט יעדער איינער דארף אליין זאגן „המקום ינחם“ – דער כבוד איז אז א גרויסע עולם שטייט דארט.

3) פנימיים און היצוניים אין דער שורה:

די וואס זענען פני האבל (פנימיים) – זיי זענען פטור פון קריאת שמע ווייל זיי זענען עוסקים אין דער מצוה פון ניהום אבליים. אבער די היצוניים – וואס שטייען ווייטער און זענען נישט דעם אבל, נאר שטייען דארט לכבוד – זיי זענען חייב אין קריאת שמע.

4) כבוד המת דורך גרויסע עולם:

דער טעם פארוואס אפילו די היצוניים שטייען דארט (כאטש זיי זענען נישט דעם אבל) איז כבוד המת – אז עס זאל זיין א גרויסע באגלייטונג. עס ווערט אנגעריירט דער ענין אז א מת רוצה האבן ששים רבוא באגלייטער.

5) [דיגרעסיע: שורה אין אנדערע הלכות]:

עס ווערט פארגליכן מיט אנדערע מקומות וואו „שורה“ קומט פאר: (א) הלכות תשובה – ווען מען וויל מרצה זיין א מענטש, שיקט מען א שורה פון דריי מענטשן צום קבר פון א נשיא; (ב) יום טוב – שיקן מתנות מיט א שורה. דאס ווייזט אז „שורה“ איז א סדר פון כבוד, א משלחת.

6) פויזע צווישן קבורה און שורה – זמן פאר קריאת שמע:

דער פראקטישער נקודה איז אז צווישן דער קבורה און דער שורה איז דא א פויזע, און אין דער צייט קען מען אריינכאפן קריאת שמע. דער זמן פון נץ החמה איז זייער וויכטיג – נישט נאר דער סוף זמן, נאר אויך דער התחלה זמן – ווי „מצוה הבאה לידך אל תחמיצה“.

דין אונן – גמרא'ס חילוק

חידוש

דער כסף משנה ברענגט די גמרא: „הבאים מחמת האבל פטורים, מחמת עצמם חייבים“ – מענטשן וואס קומען צו א לוויה לכבוד המת זענען פטור, אבער סתם „קוקערס“ וואס קומען זען די נייעס זענען חייב אין קריאת שמע. דער פענאמען פון „קוקערס“ איז שוין דא געווען אין צייטן פון דער גמרא.

פטור מקריאת שמע – אם רוצה להחמיר על עצמו

דברי הרמב"ם (בערך)

„כל מי שפטור מקריאת שמע, אם רצה להחמיר על עצמו ולקרוא – קורא, והוא שיכול ליישב דעתו. אבל מי שהוא פטור מפני הטירוף ואינו יכול ליישב דעתו – לא יקרא.“

פשט

אלע וואס זענען פטור (חתן, אבליים, א.א.וו.) מעגן מחמיר זיין און ליינען קריאת שמע, אבער נאר אויב זיי קענען זיך מיישב זיין בדעת. אויב איינער איז צעמישט (טירוף/טירדא) און קען נישט האבן כוונה, זאל ער נישט ליינען.

חידושים און הסברות

1) דער רמב"ם'ס תנאי – ישוב הדעת:

דער רמב"ם שטעלט א תנאי אז מען מעג נאר מחמיר זיין אויב מען קען ליישב דעתו. אן כוונה איז עס נישט קיין ענין צו ליינען קריאת שמע – „ס'איז נישט קיין שום ענין צו ליינען קריאת שמע בטירוף“. דער סברא איז אז מען זאל זיך נישט צוגעוואוינען צו ליינען קריאת שמע אן כוונה.

2) השגת הראב"ד:

4) **צי האט עזרא געהאלטן אז דברי תורה איז מקבל טומאה?**

א שארפע קשיא: ס'איז נישט פשוט אז עזרא האט געהאלטן אז דברי תורה ווערט טמא ווען א בעל קרי זאגט עס. עזרא האט בלויז געוואלט א גדר אז מ'זאל זיך טובל'ן פארדעם – אבער דאס מיינט נישט אז ער האלט אז תורה ווערט ממש טמא.

5) **אנאלאגיע צו בית המקדש – און דער חילוק:**

ווען א טמא טאר נישט אריינגיין אין בית המקדש, מיינט דאס אז דער מקדש איז „מקבל טומאה“? ניין – ס'מיינט אז ער ווערט „נפגע“ פון טומאה, ס'איז א פגם. ביי תורה אבער זאגט דער רמב"ם אז ס'איז נישט דא אפילו א פגם – תורה איז נאך העכער פון בית המקדש אין דעם הינזיכט.

6) **„הלא כה דברי כאש“ – תורה איז ווי פייער:**

דער פסוק ווערט געברענגט אלס מקור: אזוי ווי פייער איז נישט מקבל טומאה (ווייל ס'איז א „דבר שאינו ממשי“, א רוחניות'דיגע זאך), אזוי אויך דברי תורה. תורה איז אן „עכטע“ רוחניות'דיגע זאך וואס קען נישט טמא ווערן.

7) **כסף משנה'ס קשיא און תירוץ:**

דער **כסף משנה** פרעגט: ווי קען מען זאגן „אין דברי תורה מקבלין טומאה“ ווען מ'האט דאך הלכות אז מ'טאר נישט ליינען אין א מקום מטונף וכדומה? ער ענטפערט: **טומאה איז א „דבר שכלי“** – א רוחניות'דיגע/אינטעלעקטועלע זאך וואס מ'זעט נישט. אויב איינער איז שמוציג פון קערפער, זאל ער זיך טאקע אפואשן – דאס איז א „דבר מורגש“ (א פיזישע זאך). אבער טומאה אליין איז א שכלי'דיגע זאך, און אויף דעם קען תורה, וואס איז אויך שכלי/רוחני (און נאך העכער), נישט מקבל זיין טומאה. דער **כסף משנה** ברענגט אויך א צווייטן תירוץ בנוגע דעם פסוק „והיה מחניך קדוש“.

8) **דער ראב"ד קריגט זיך נישט אויף דעם:**

דער ראב"ד, וואס קריגט זיך אויף אנדערע זאכן, קריגט זיך **נישט** אויף דעם הלכה בנוגע בעל קרי.

9) **בריוו פון רמב"ם וועגן טבילה:**

עס ווערט דערמאנט אז מ'ברענגט א בריוו פון דעם רמב"ם וואו ער זאגט אז ער האט זיך **יא געפירט צו טובל'ן** (כמנהג חסידות, נישט מדינא), אבער דער פינקטליכער מקור ווערט נישט געטראפן אין דעם מאמענט.

אלע טמאים זענען מחויב אין קריאת שמע מיט ברכות, אפילו בעוד זיי זענען טמא, אפילו זיי קענען נאך היינט טהור ווערן (ווי נוגע בשרץ, נידה, זבה). עזרא האט מתקן געווען אז בעל קרי זאל זיך אפזונדערן פון אנדערע טמאים און נישט ליינען קריאת שמע ביז ער טובל'ט. אבער די תקנה איז קיינמאל נישט אנגענומען געווארן ביי כלל ישראל, און דערפאר איז זי בטל. להלכה למעשה ליינט מען קריאת שמע און לערנט תורה אפילו אויב מ'איז א בעל קרי.

חידושים און הסברות

1) **„לא פשטה“ – קיינמאל נישט געווארן א חיוב:**

דער רמב"ם זאגט „ולא פשטה תקנה זו בכל ישראל“ – דאס מיינט אז די תקנה איז **קיינמאל נישט געווארן א פולע מחייב'דיגע תקנה**, ווייל כלל ישראל האט עס נישט אנגענומען. דאס איז בהתאם צו דעם וואס דער רמב"ם שרייבט אין זיין הקדמה צו משנה תורה, אז א גזירה/תקנה ווערט נאר א חיוב ווען כלל ישראל נעמט עס אן. דאס נעמט אוועק די שווערע קשיא פון פארשידענע מפרשים: וויאזוי קען א שפעטערע בית דין מבטל זיין תקנת עזרא, הלא „אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמנין“? לויט דעם רמב"ם איז דאס קיין קשיא נישט – ס'איז קיינמאל נישט געווארן א פולע תקנה מלכתחילה.

2) **אבער דאך איז דא א שטיקל ביטול:**

א קאונטער-פונקט: ס'איז דאך אמת אז פון דער ערשטער מינוט וואס עזרא האט געמאכט די תקנה, האט מען עס אנגעהויבן צו פאלגן. מ'האט נאכדעם געזען אז ס'געלונגט נישט, און עס איז געווארן בטל. אויך, די **גמרא** זאגט דאך בפירוש דעם לשון „**בטלוה לתפילתא**“ – דאס קלינגט ווי א ביטול, נישט ווי עס איז קיינמאל נישט אנגענומען געווארן. דאס בלייבט א שטיקל שווער אויפ'ן רמב"ם'ס פארמולירונג.

3) **„אין דברי תורה מקבלין טומאה“ – שיטת רבי יהודה בן בתירא:**

דער רמב"ם מסיים מיט דעם טעם „לפי שאין דברי תורה מקבלין טומאה, אלא עומדין בטהרתן לעולם.“ דער רמב"ם פסק'נט ווי **רבי יהודה בן בתירא**, וואס האט בכלל נישט געהאלטן פון תקנת עזרא. רבי יהודה בן בתירא האט געזאגט אז דברי תורה ווערט נישט טמא – פארקערט, מענטשן ווערן טהור דורך זיי. דאס מיינט אז דער רמב"ם ברענגט נישט נאר אז די תקנה איז בטל געווארן מפני שלא פשטה, נאר אז **מעיקרא איז דער אמת'ער דין אז דברי תורה איז נישט מקבל טומאה** – דאס איז דער עיקר טעם.

תמלול מלא

פרק ד: הפטורים מקריאת שמע

הקדמה לפרק

א גוטן מועד, און מיר לערנען ווייטער הלכות קריאת שמע. איך וויל אויסשמועסן די ספאנסאר, אונזער חשוב'ער ידיד, באקאנטער תומך תורה וחכמה, הרב ר' יואל ווייסבערגער, דער נשיא פון מכון כרם תורה וחכמה, וואס האט מנדב געווען די ערשטע שיינע פאר שיעורים, אבער די תכלית פון זיין מנדב זיין איז געווען כדי מ'זאל זיך אפלערנען פון אים. "ממנו ילמדו וכן יעשו". אונז רייסן זיך אפ אין חול המועד, מ'שטרענגט זיך אן פאר די לומדים, אויך וועלן מיר דארפן לערנען תורה, אבער אויך די לומדים זאלן זיך אויך ארויסווייזן זיך אויך ארויסווארפן די ארבל. דאס איז געוואלדיג.

אונז גייען מיר לערנען די פערדע פרק פון הלכות קריאת שמע אין ספר אהבה.

איבערבליק פון די ערשטע דריי פרקים

יא, סאו בעיסקילי, מיר האבן געלערנט אין די ערשטע פרק האט דער רמב"ם אויסגעזאגט די עצם מצות קריאה, וואס די קריאה איז, און אויך די ברכות קריאת שמע און די זמן פון קריאת שמע.

די צווייטע פרק האט דער רמב"ם אויסגעשמועסט די אופן וויאזוי מ'טוט עס, דהיינו וואס ס'פאסלט, וואקעדיג, אן כוונה, און אזוי ווייטער, וויאזוי מ'איז מדקדק, וואס טוט זיך מיט הכניסה לוקה בסדר.

די דריטע איז געווען די כבוד פון קריאת שמע, אז מ'טאר נישט זיין ביי א מקום מטונף, און אלע פרטי דינים פון וואס טוט זיך אויב דו ביסט מיושב אין א מקום מטונף, און וואס הייסט אלץ א מקום מטונף אדער א מקום וואס ס'שטרעט, צו ס'שטרעט די כוונה, צו ס'שטרעט די ריינקייט דערפון.

און אין דעם פרק גייט מען לערנען וועגן ווער איז חייב און ווער איז פטור פון קריאת שמע.

נושא הפרק: ווער איז פטור

רייט, מאוסטלי ווער איז פטור. ווער איז חייב, איך מיינן אז ס'איז דא א הלכה וואס דער רמב"ם הייבט אן אזוי, ווער איז חייב, קטנים, קטנות, און אזוי ווייטער. דא האט ער אנגעהויבן מיט דעם אז ס'איז א מצוה, און בעצם יעדער איינער איז מחויב לכאורה. יעצט גייען מיר זיך אויסלערנען ווער איז פטור. ס'איז דא אפאר מענטשן וואס זענען פטור.

אבער, מ'דארף אבער יא וואס, לערנען קינדער לקרוא אותה בעונתה. ס'איז דא א קריאת שמע בעונתה, ס'איז דא א קריאת שמע בזמנה, שחרית קריאת שמע, און ברכות לפנייה ולאחרייה, כדי לחנכם במצוות, אז זיי זאלן מחנך זיין די מצוה, ס'איז דא א מצות חינוך.

השוואה להלכות תלמוד תורה

די זאך גראדע שטייט שוין אויך די צווייטע מאל, ווייל הלכות תלמוד תורה האט דער רמב"ם געזאגט קטנים זענען פטור פון תלמוד תורה, אבער ווען זיי הייבן אן רעדן, אזוי לערנט זיי אותיות תורה לנו משה און שמע ישראל. אבער יענץ איז נישט בעונתה, יענץ איז נאר אז די ערשטע זאך וואס מ'רעדט זאל זיין תורה. דא איז שוין מער פון דעם, אז מ'לערנט זיי וואס, זאגן געהעריג קריאת שמע, און מ'זאל עס טון טאקע בעונתה, און מ'זאל עס די ברכות, כדי לחנכם במצוות.

דיון: פון וועלכע גיל הייבט אן דער חיוב חינוך?

אקעי, יעצט רעדן מיר שוין פון חיוב חינוך, בין איך נישט אזוי זיכער. ווייל אויב רעדט מען פון צוויי דריי יאר אלט וואס זיי הייבן אן קענען רעדן... לאמיר טראכטן, קודם כל, ער זאגט נישט דא ווען, ער זאגט קטנים, ער זאגט נישט פון ווען. שטעלט זיך פאר ער דארף קענען רעדן, ער דארף שוין קענען זאגן קריאת שמע, איך ווייס נישט. ער זאגט אז די חיוב איז כדי לחנכם במצוות.

אויב איז דא א הלכה אז כדי לחנכם במצוות אליין איז די חיוב לפי מה שהגיעו, אז ביי תפילין איז יודע לשמורם, און ביי מצוה איז יודע לאכול דגן. סאו ס'קען מיינען אז יא, די זעלבע גיל ווי די זעלבע סדר אין הלכות תלמוד תורה, אז מ'לערנט זיי אויס "תורה צוה" און "שמע ישראל".

אבער דארט רעדט מען זיך פון קלענערע, קינדער וואס קענען רעדן נאר ווערטער, לערנט מען זיי אויס די פסוק "שמע ישראל". דא רעדט מען שוין פון אויסלערנען מיט די ברכות, מיט די ברכות דארף עס אפשר זיין תפילין זעקס-זיבן, ווייל זיי קענען זאגן, ספעציעל "ואהבת". אבער ממש די פסוק "שמע ישראל" האבן מיר געזאגט אז דארט לערנט מען אויס.

דא זעט מען אז ס'קען זיין אז דארט איז עס פשוט אז דער רמב"ם האט אנגעכאפט אז ס'איז זייער א וויכטיגע פסוק, ס'איז א קריטישע פסוק, "תורה צוה" און "שמע ישראל". ס'קען זיין אז דארט האט ער טאקע נישט געמיינט מיט די "ואהבת" און די איבריגע פרשיות פון קריאת שמע.

און בכלל, אין הלכות תלמוד תורה איז נישט קלאר אז ס'איז א דין פון חינוך. ס'איז לכאורה נישט קריאת שמע, ס'איז א דין פון חינוך פאר תלמוד תורה. נישט חינוך, ס'איז נישט א דין חינוך, נישט ווייל דער זון האט א מצוה פון תלמוד תורה דארף מען אים אויסלערנען. דא איז אן עקסטרע מצוה אז דער טאטע זאל אויסלערנען זיינע קינדער תורה לשמה קטנים.

אגב, ס'קען אפילו זיין אז די גאנצע מצוה פון חינוך איז אן ענף פון יענץ, האבן מיר אפשר גע'טענה'ט דעמאלטס, אז חינוך אפשר לערנט זיך אויס פון דעם אז דער טאטע דארף אויסלערנען תלמוד תורה, ממילא דארף ער אים שוין אויך מחנך זיין במצוות.

דא שטייט נישט קלאר, ס'שטייט אז קטנים זענען מחנך, דער רמב"ם זאגט נישט פון וועלכע גיל. איך געדענק אז ביי הלכות חמץ ומצה האב איך איבערגעקוקט ווען מיר האבן געלערנט, האט דער רמב"ם געברענגט אז קטן היודע לאכול דגן, פון ווען ער עסט ברויט דארף מען אים מחנך זיין. יא, אין לולב שטייט קטן היודע לנענע, אין ציצית שטייט א קטן וואס רופט שוין נישט זיין מאמע ביינאכט.

סאו מ'פארשטייט אז ביי יעדע מצוה איז לפי יענע מצוה. ס'איז זייער א שיינע זאך, ווייל ס'איז זייער, מ'טראכט אזוי ווי גאנץ היינטיג, אז יעדע מין פעולה דארף מען טראכטן צו די אקטיוויטי, פאר וועלכע עידוש איז די אקטיוויטי רעלעווענט. סאו די אקטיוויטי פון רעדן איז זייער א יונגע עידוש, זאגט מען שוין די פסוק "שמע ישראל". די אקטיוויטי פון שאקלען עפעס איז א געוויסע עידוש.

סאו, אפשר וועלן מיר זען די סדר. געווענליך איז ווער איז פטור איז חרש, שוטה ועובדים, אבער דא קומט נאך צו מענטשן וואס זענען זייער טרוי, אדער א מענטש וואס מלווה א מת. אפשר פאר דעם איז דאס א גאנצע נושא פון זיך. נשים, דער סדר פון די משנה גייט אפילו ס'איז דא א גאנצע פרק "מי שמתו" וכו' וואס רעדט נאר וועגן די...

ס'איז אינטערעסאנט, ס'קען זיין אז פאר דעם איז דא די סדר ענין פון דברים טמאים, דברים טהורים, און איז אויך די גאנצע אריכות איז דא. וואס דארט איז שוין די גמרא פילפולים, ס'איז דא אפשר ביי אנדערע מצוות, און ס'איז דא מער פילפולים. אבער דא שטייט דאך אז ס'איז א גמרא קריאת שמע, און דער רמב"ם האט עס קובע געווען ביי קריאת שמע. לכאורה די זעלבע זאך דא אויך, וואס האט עס צו טון מיט די עצם עוסק במצוה פטור מן המצוה, אדער ווען א מענטש איז פטור, אבער ס'שטייט דא גבי קריאת שמע, און מ'שפילט מיט די אויף אנדערע נושאים.

מ'דארף דאס זען, מ'דארף טראכטן וועגן דעם. איך ווייס נישט אויב אלע הלכות זענען די זעלבע ביי תפילה, און מ'זעט עס דא. געוויסע, יא, געוויסע. די הבנה, עוסק במצוה איז לכאורה אויף אלע מצוות, יא.

הלכה א: נשים ועבדים וקטנים פטורין מקריאת שמע

אקעי, סא קודם גייען מיר לערנען וועלכע גמרא, וועלכע סארט מענטשן זענען פטור פון קריאת שמע.

יא, זאגט דער רמב"ם, זאגט דער רמב"ם, "נשים ועבדים וקטנים פטורין מקריאת שמע". דאס זענען די דריי קאטעגאריעס. נשים, און נאכדעם עבדים, מיינט עבד כנעני, וואס האט א דין אזויווי אן אשה, און קטנים זענען פטור פון קריאת שמע.

טעם הפטור: מצות עשה שהזמן גרמא

ווייל ס'איז א מצות עשה שהזמן גרמא, און מ'האט געלערנט אין הלכות תלמוד תורה פרק א' הלכה י"ג, אז זיי זענען פטור פון אלע מצוות עשה שהזמן גרמא.

דער רמב"ם האט שוין אויסגערעכנט די כלל, די כלל פון מצות עשה שהזמן גרמא האט דער רמב"ם אויסגערעכנט אין הלכות תלמוד תורה, ניין? נישט אין הלכות תלמוד תורה. אונז האבן מיר שוין געזען די כלל ערגעץ, וואו האבן מיר עס געזען? איך געדענק אז מיר האבן עס געלערנט.

יא, אפשר טאקע יא, אפשר אין הלכות תלמוד תורה, ניין? ניין, נישט אין הלכות תלמוד תורה. אין הלכות, וואו קען עס זיין?

יציאה ממצרים.

איך געדענק נישט שוין.

יא, אונז האבן מיר עס געלערנט אין הלכות עבודה זרה, אין אן אינטערעסאנטע פלאץ, ביי די מצוה פון פיוס. געדענקסט? דארט האבן מיר געלערנט אלע מצוות עשה שהזמן גרמא, חוץ פון אלע די כללים פון וואס נשים זענען פטור, נשים ועבדים וקטנים, ביי נישט קטנים, נשים ועבדים וואס זיי זענען פטור, האבן מיר געלערנט די כלל אז אלע מצוות לא תעשה זענען זיי חייב, חוץ פון בל תקיף ובל תשחית, יא? למעשה, און מצוות עשה שהזמן גרמא זענען זיי אלע פטור, חוץ פון א געוויסע מצוות עשה שהזמן גרמא וואס זיי זענען יא חייב, וואס מ'האט געלערנט די הלכה. און די כללים האבן מיר געלערנט אין מסכת עבודה זרה פרק, אין מסכת עבודה זרה איז עס געווען.

עניוועי, יעצט רעדט מען שוין נישט פון די כללים, יעצט איז שוין סתם, מ'זאגט די הלכה אז וואס, אז נשים זענען פטור.

חידוש: אהבת השם vs. קריאת שמע

דאס הייסט אז די עצם ידיעת יחוד השם, אהבת השם, איז א חיוב, אבער דאס וואס ס'געשעט דורך קריאת שמע, קריאת שמע איז א מצוה לעצמה. א גוט, יא.

חיוב חינוך בקטנים

אזוי ווי אונז לערנען אין די אנהייב פון... יא, א פארשי אסימלא. יא, א פארשי אסימלא. שווערע בלעטער פון די גתיבות. יא, שמה רעים אהובים. ווייל ער איז... ער זאגט דא קלאר אז ווען ער האט נישט קיין דעת פנויה וואס איז לכאורה, יא, מען האט אים נישט קיין... יא?

דיון: עוסק במצוה פטור מן המצוה — א מענטאלער עוסק במצוה

Speaker 2:

יא, אבער ס'קען זיין אז ס'איז א סארט עוסק במצוה פטור מן המצוה. ס'איז נאר א סארט עוסק במצוה וואס איז נישט דוקא צוליב טרחה, נאר ער האט נישט קיין...

Speaker 1:

רייט, רייט. מ'קען זאגן, אבער ס'איז עוסק במצוה פטור מן המצוה וואס איז אויך דא די זאך אז "אין לב ב' פנים". אן אנדערע מצוה אפשר וואלט מען געזאגט "סטאפ די מצוה פאר א מינוט און לייען קריאת שמע". אבער דא איז שווער אים צו זאגן "סטאפ", ווייל זיין קאפ, זיין ברעין איז לויט דעם. דו קענסט אים נישט זאגן "סטאפ" און לייען קריאת שמע. יא? אזוי די קאז.

Speaker 2:

יא, זייער גוט. אבער נישט נאר טרחה, אפילו... נישט נאר סיי טרחה און סיי עס איז... איך מיינ אז די ווארט פון מצוה איז אפשר אז ס'איז לעגטימ, ס'איז ריכטיג. ביי א טרדה דרשות זאגט מען "זאלסט זיך מיישב דעת זיין". דו ווערסט געהייסן זיין ביזי מיט דיין פרנסה יעצט, אבער מ'האט דיר יא געהייסן. ס'איז דאך א מצוה צו חתונה האבן, און פארט פון די מצוה פון חתונה האבן קומט מיט די טרדה אז אפשר קען ער יעצט נישט האבן קיין ישוב הדעת. איך וואלט געפרעגט די חתם סופר, און ס'איז דא אזא ווארט פון אים, איך ווייס נישט וואס, אז א מענטש איז וואריד, אבער... ס'קען זיין אז ער מיינט נישט דוקא דאס, איך ווייס נישט. וואס מיינסטו האלטסטו?

דיון: קען דער חתן טרעפן א מינוט מיט דעת פנויה?

Speaker 1:

א פאני זאך, יעדע חתן איז דאך...

Speaker 2:

מ'האט געזאגט אז ס'קען זיין אז די שיעור איז אז דו קענסט נישט לייען קריאת שמע מיט געהעריגע כוונה. אבער קענסטו טרעפן אפאר מינוט אין די משך פון די טאג ביז די חתונה, אדער ביז סוף זמן קריאת שמע, וואס דו קענסט זיך געהעריג מיישב דעת זיין? אה, ער זאגט אז ס'קען זיין. איך מיינ אז ער רעדט דא אין רפיש אין דעת פנויה, מיינט ביי אופן ווען ס'איז נישט דא קיין דעת פנויה. אויב טרעפט ער אז ס'איז דא דעת פנויה, וועט ער יא זיין חייב. איך האב געזאגט אז ס'איז דא א מחלוקת אין הלכה צו א חתן איז למעשה היינטיגע צייטן פטור, צו ס'ווענדט זיך. אויב א חתן זאגט דיר אז ער האט דעת פנויה, אז ער קען פאוקעסן א גאנצע חתונה און טאנצן מיט יעדן איינעם און הערן די בדיחה, ער זאגט דיר אז ער האט גענוג דעת פנויה, ניין?

Speaker 1:

ניין, נישט. אין די אמאל'גע צייטן פלעגט נישט זיין קיין טאנצעריי. ניין, דאס איז נישט קיין ראיה. ס'איז דא א ריזן... היינט גייט מען זען די ראבי"ה, און ס'גייט אנקומען, און שפעטער גייט מען זען די ריזן פארוואס היינט די חתנים זאגן קריאת שמע, ווייל מ'זאגט אז עניוועי איז ער נישט מחויב, איז ער ממילא אזוי אויך. אבער ס'איז נישט אזוי. איך מיינ דאס איז פשוט א טירדא, ס'איז א פסיכאלאגישע פראבלעם, און דערפאר טראכט איך אז ס'קען זיין אז דאס איז וואס מ'זאגט אהרן'ס בתולות. איך ווייס נישט צו ס'איז ממש דאס די זאך. ס'איז פשוט א נערוועזע זאך, ער איז א חתן די ערשטע מאל, און די הלכה זאגט דיר ווען ער איז איין דעת פנויה, יא? פון לילה ראשון עד שלא בא עליה, חוץ מגייט זען די יוצאים מן הכלל אין סעקונדע, רייט?

דער רמב"ם אין פירוש המשניות: "שכבר סרה ממנו חרדת הנישואין"

דא רעדט מען שוין פון ווען דער קינד איז שוין לכאורה אן עידזש אז ער קען וויסן ווען ס'איז טאג און ווען ס'איז נאכט, און ער ווייסט צו זאגן ברכות רבנו של עולם, לך רוב. ער רעדט שוין לכאורה אביסל געניטערע קטן.

אבער ער זאגט נישט, פארוואס זאגט ער נישט? ווייל ער זאגט נישט "מי שיוודע למי מברכין". ביי ברכות שטייט "למי מברכין", יא, דארט ווייסט מען דאך די מכתב ברכה. דא שטייט נישט. ער ברענגט אין די זייט אז מען זעט אין די משנה, און וואס מען זעט אין די מגילה, זעט מען אז א קטן קען פטור זיין על שמע. דאס הייסט, ער קען נישט פטור זיין על שמע, אבער ווייל ער קען נישט מוציא זיין את הרבים, אבער מען זעט אז א קטן איז פטור על שמע, דהיינו ער איז מחויב אין ברכות קריאת שמע וכדומה. אקעי. וואס דער שבועה מיינט, whatever.

הלכה א (המשך): מי שהיה ליבו טרוד

יעצט קומט א נייע סארט פטור וואס איז לכאורה ספעציעל פאר קריאת שמע, אבער מ'וועט זען אין תפילה אויב ס'איז אויך דא אזא פטור. א נייע סארט פטור, אה, נישט נאר קריאת שמע, ס'איז אויך דא ביי תפילה. יא, קודם ביי קריאת שמע, ווער ס'איז טרוד אין א געוויסע סארט, טוט די מצוה, איז ער פטור פון לייען קריאת שמע.

פירוש: ליבו טרוד

יא, ליבו טרוד, איינער וואס זיין הארץ איז פארנומען, ער האט נישט קיין ישוב הדעת. ס'איז מלשון חיפזון, יא, כי בחיפזון יצאת מארץ מצרים. ער איז ביזי, ער האט נישט קיין מחשבה, whatever. ער איז ביזי מיט א מצוה, ס'איז דא א געוויסע ישוב הדעת וואס פאדערט זיך אין קריאת שמע.

ניין, נישט אזוי פשוט. מ'וועט זען וואס די גמרא זאגט. ער קען נישט פאוקוס', ער האט נישט קיין ליבו פנוי. דער רבינו פרץ זאגט אויך אזוי פאר קריאת שמע, אז מ'דארף האבן ליבו פנוי, ווי דער רבינו יונה זאגט. זאל נישט זיין אפגעזאקט, נישט קיין עול מלכות שמים אדער וואס.

חילוק: טרדה דמצוה vs. טרדה דנפש

אויב עס איז טרדה דנפש מיט נישט קיין מצוה, דאן איז עס דוחה טאקע, עס זאל נישט זיין א טרדה דנפש. מען ליגט אלעס אין די זייט, אזויווי מען האט פריער געלערנט, אויב מען האלט אינמיטן טון די ארבעט, זאל מען כאטש נישט פארשטאנען אויף די פסוק פון שבת, די איבריגע קען מען זיין.

הלכה ד: חתן פטור מקריאת שמע

דברי הרמב"ם: חתן שנשא בתולה פטור

Speaker 1:

דער רב האט פריער אויך געזאגט אז פאר קריאת שמע דארף מען האבן א לב פנוי, יא, ווי די גמרא האט דאס געזאגט. מען זאל נישט מאכן קיין עסקנות ציבור אדער וואס, לאמיר זען די ביי. עס איז געשטאנען אין די השפעה, א קריעת הים. אבער די רבנים וואס איז א באמער דארף האבן קיין מורא, ווייל די ערשטע פסוק איז קבלת עול מלכות שמים, מען קען נישט זיין טרוד ונחפז. עס איז אייער רואיג, פטור מקריאת שמע.

אדרבה, אויב עס איז דא טרוד ונחפז וואס איז נישט קיין מצוה, דאן איז עס א חיוב אז ער זאל נישט זיין טרוד ונחפז. ער זאל אוועקלייגן אלעס אין די זייט. אזוי ווי מען האט פריער געלערנט, אז אויב מען האלט אינמיטן טון די ארבעט, זאל מען כאטש זיך פארשטעלן אויף די פסוק פון שמע, אדער די איבעריגע קען מען זיין אנקומען ממש קיין ווארע. אבער ווען ס'איז דא צוויי זאכן, איינס סיי עס איז טרוד ונחפז, און סיי עס איז מיט די בר מצוה, איז מען פטור פון קריאת שמע.

דער פטור פון חתן — טרדה דמצוה

יא, ס'שטייט נישט דא אז די ריזן איז אז מען דארף האבן זיין. ס'קען זיין ביסט די ריזן, אבער, גלוי, ס'שטייט זיך געזען נישט שפתר פון איך ווייס שוואס פון די ברכא מצוה. פטור מקריאת שמע עד שיעבור עליו, לפי שאין דעתו פנויה שמא לא ימצא בתולים. ער איז איין רעוועז וועגן די ערנינג פון בתולים. און טאמינערשט גייט עס דארף משכים זיינע בית דין,

ביזי מיט זיין טירדא, אז זיין מצווה זאל געלונגען, איך ווייס נישט, און צו יעצט איז די צייט, איך פרעג א שאלה, ער דארף עס סקעדזשועלן אנדערש, אפשר פשוט אז זאך, ער טירדא, ער ווארט אז עס זאל קומען די ריזאלטס פון די פדיון שבויים קאמפיין וואס ער מאכט, איך ווייס נישט, מען דארף טרעפן אז זאך וואס איז א טירדא, אבער די טירדא האט אים דעם ריסלאפן.

דיון: **טירדה דמצייה vs. טירדה דרשות**

Speaker 1

יא, אויב ס'איז א טירדא דרשות. דער בארדיטשעווער רב, דער בארדיטשעווער רב ערב סוכות ווען ער האט זיך געקאכט מיט דעם אתרוג, מיט די הלל, איז ער געווען פטור פון קריאת שמע. אויך דארף נישט זיין, ווייל די טירדא איז געווען אהבת השם, מיט די זעלבע בשבות קען מען דאך פטור'ן איינעם פון קריאת שמע. יא, דארף מען וויסן די פינקטליכע גדר.

Speaker 2

יא, אבער דאס איז לכאורה, וואס דעם זאגט א טירדא דמצייה איז א חידוש, דאס איז דאך א טירדא מיט די טירדה פון בעילה, ס'איז דאך נאר א דוגמא פון וועלכע סארט טירדה קען זיין טירדה דמצייה, לאפוקי טירדה דרשות פון טבעה ספינתו בים, ווי די גמרא זאגט. אבער any kind of טירדה דמצייה... אונז פירן זיך נישט די הלכות למעשה געווענליך, ווייל אונז זאגן ווייל מען באלד זען, סאו לכאורה איז נישט נוגע, but קען זיין אז ס'איז יא דא א אופן.

הלכה ד (המשך): **מי שמתו מוטל לפניו**

דברי הרמב"ם: **פטור עד שיקברנו**

Speaker 2

אוקעי, לאמיר גיין די נעקסטע הלכה. יא, יעצט גיימיר לערנען וועגן אבלות, יא, יעצט גיימיר לערנען וועגן אבלות, איינער וואס איז זיך מטפל מיט א מת, דאס פטור'ט אים, און וויאזוי ס'פטור'ט פון קריאת שמע, דאס איז אבער בשעה שמתו מוטל לפניו.

"מי שמתו מוטל לפניו", ס'איז געשטארבן אויף אים. ס'איז אינטערעסאנט דער לשון "מי שמתו", ס'איז דא דעם לשון "ואני איש שמתו מוטל לפניו". ס'איז געשטארבן אויף אים, ס'דארף זיין א מת, דער מת איז א מת מרגיש, דער מת וואס צו אים איז ער געשטארבן. "אבל מי שלא ידע בו", די גמרא אין ברכות. ס'איז געשטארבן צו אים א מת, "מתו מוטל לפניו", יא, יא, יא, יא. ס'איז געשטארבן צו אים א מת, זאגט דער רמ"א, וואס איז א שיעור חייב להתאבל עליו, סתם א נאנטע ידיד. וואס ער איז נישט מחויב ווייל עס איז אויך געשטארבן אויף אים, אבער עס איז נישט די זעלבע גדר. **פטור מקריאת שמע עד שיקברנו**. דאס זעט אויך אויס ווי ס'איז נאך א פאל פון א עוסק במצוה וואס איז דא א טרדה, וואס איז דא א גרויסע פיזור הדעת, יא, ווייל די יקברנו איז דאך א מצות עשה, יא, דער רמב"ם האט אויסגערעכנט קבורה אלץ א מצות עשה פון לעבן.

הלכה ה: **מי שמת לו מת** — פטור עד שיקברנו

דברי הרמב"ם: **מי שמת לו מת שחייב להתאבל עליו** — פטור מקריאת שמע עד שיקברנו, משום שאין דעתו פנויה לקרות.

זאגט דער רמב"ם, וואס הייסט "שחייב להתאבל עליו"? סתם א נאנטער ידיד וואס ער איז נישט מחויב באבל, איז אויך געשטארבן אויף אים, אבער ס'איז נישט די זעלבע גדר.

פטור מקריאת שמע עד שיקברנו. דאס זעט אויך אויס ווי ס'איז נאך א פאל פון א עוסק במצוה וואס איז דא א טרדה, וואס איז דא א גרויסע פירות הדעת. יא, ווייל די עיקר ברען איז די מצוות עשה, יא? דער רמב"ם האט אויסגערעכנט קבורה אלס א מצוות עשה פון "לא תלין נבלתו על העץ".

Speaker 2

Speaker 1: יא. ס'איז אויך א הכשר מצוה, אבער די עיקר מצוה איז נישט ספעציפיש אויף די קרובים. דא איז פשוט דער קרוב, ער שטייט יעצט צו רעדן מיט די חברה קדישא, ער וויל טרעפן א קבר, איך ווייס וואס,

Speaker 2

פארוואס איז דעמאלטס... דו פרעגסט א קשיא, ער קען נישט טרעפן קיין מינוט? נישט אזוי. דאס איז אן עוסק במצוה, אבער נישט קיין עוסק במצוה פיזיש, דו ביסט אינמיטן פארן ערגעץ, דו קענסט נישט זיצן אין סוכה. ס'איז א... וויאזוי זאגט מען, א מענטאל עוסק במצוה. ער איז יעצט, פון ווען ער הייבט אן מאכן די קידושין, פון די לילה ראשון ער האט חתונה געהאט ביז די ביאה ראשונה, איז ער א מען אויף א מישאן, ער איז פאוקעסד אויף איין זאך. אקעי?

Speaker 1

אקעי. די המשך פון די משנה איז, די חתונות זענען געווען ליל רביעי, דאנערשטאג, מיטוואך, ליל רביעי. ער האט נישט געוואלט בעל זיין, כדי ער זאל קענען ליינען קריאת שמע אזוי. ער שרייבט "נתקררה דעתו וליבו גס בה", ער האט זיך שוין צוגעוואוינט צו זיין ווייב, ער האט נישט די זעלבע טירדה, "וליבו גס בה אבל ביאה לא בעל". ס'איז זייער אינטערעסאנט. און ער זאגט אין פירוש המשניות זאגט דער רמב"ם, די לשון איז "שכבר סרה ממנו חרדת הנישואין". דאס האט פיל צו טון מיט אן ענין פון אז ער איז זייער שטארק בתאוה אדער וואס. איך מיינ ער קען נישט פאוקעסן, אזויווי זיי האבן גערעדט לגבי לערנען, אז ס'איז שווער צו לערנען אויב מ'האט נישט חתונה געהאט.

בתולה vs. אלמנה — דער חילוק

Speaker 2

רייט, ניין, איך פון דעם טראכט איך אז דאס איז וואס מ'זאגט "שם אלהים צבאות". ס'איז נישט דווקא דאס. זעסט ווי מ'זאגט די טירדה פון דער חתן בבתולה די ערשטע מאל. מיט א בתולה איז עפעס א טירדה, קען זיין ווייל ס'איז דא די ענין פון טהרה, און ס'איז דא די ענין פון... ס'דארף זיין באופן... איך ווייס נישט וואספארא אופן. וואס ס'שטייט איז אז ער האט מורא שמא ימצא בה פתח פתוח. גיי ווייס. אקעי.

יעצט, **נושא אלמנה** אדער גרושה, איז ער אויך עוסק במצוה, אדער רבי מצוה פון די סעודה, נישט קיין חילוק. איז ער אבער יא חייב אין קריאת שמע, אויב אינו דומה מי שיש לו פת בסלו. ביי אלמנה איז נישט דא די אנגעצויגנקייט, איז ער נישט טרוד בשעת מעשה. ממילא איז ער יא חייב אין קריאת שמע, און אזוי זאגט די רמב"ם, "וכן כל כיוצא בזה". לכאורה זאגט די רמב"ם מיט דעם, אז ווען ס'איז דא אן עוסק במצוה וואס נעמט נישט אוועק די גאנצע קאפ, דעמאלט איז אויך די זעלבע זאך. דאס דארף מען וויסן ווי נאך ס'איז דא הלכות פון עוסק במצוה ביי די רמב"ם, אבער דא שטייט א וויכטיגע כלל, אז וואס איז א מצוה וואס נעמט נישט אוועק די גאנצע קאפ, דארף מען... דאך יעצט איז ער אן עוסק במצוה בשעת מעשה, זאל ער מפסיק זיין?

דיון: **ווען דארף מען מפסיק זיין פון עוסק במצוה?**

למשל, מ'האט געלערנט אז ר' שמעון בן יוחאי וחבריו האבן מפסיק געווען לקריאת שמע, איז ער דאך געווען עוסק בתורה. אבער כוונתם לקריאת שמע, יא.

אבער אויב איז מען עוסק אין א סארט מצוה, למשל ווי איך ווייס אין הלכות סוכה שטייט אז מ'האלט אינמיטן טון פדיון שבויים, אזא סארט מצוה וואס אפשר נעמט עס אוועק די גאנצע קאפ, זאל מען זיין פטור פון קריאת שמע, וואס איז נישט ליבא דמלכא. אזוי זאג איך, איך מיינ מ'דארף פארשטיין, ווייל לכאורה די נקודה פארוואס קריאת שמע איז אנדערש פון למשל זיצן אין סוכה, ווייל זיצן אין סוכה פאקטיש נעמט אסאך צייט, מ'דארף גיין טרעפן א סוכה, מ'קען נישט אין די זעלבע צייט עוסק זיין אין פדיון שבויים, ס'איז א סתירה אין די פעולה, צוויי פעולות זענען א סתירה. דא איז נישט קיין סתירה, דו קענסט אינמיטן חתונה טרעפן צייט, אפילו נושא בתולה. ס'איז פשוט אז ער האט פשוט נישט קיין צייט ביי די חתונה צו מאכן א מנין מעריב, צו דאווענען קריאת שמע. פשוט ער האט נישט קיין קאפ. און ביז ער גייט טון דעם מעשה, קענסטו זאגן אפשר, איך טראכט, ווייל אזוי איינער איז

ס'נעמט די גאנצע צייט, אגען, אויב ס'נעמט זייער לאנג, זיי זענען דאך מחויב אין דעם דייק. די פוינט איז, ס'קומט דאך ביז מ'איז פטור פון קריאת שמע, יא. עוסק במצוה פטור מן המצוה.

קשיא: פארוואס זאגט מען נישט ער זאל כאפן שמע ישראל?

די אלע הלכות שטימען אביסל בעסער, אויב מ'גייט אזוי ווי דער רמב"ם, אז בעצם די עיקר מצוה פון קריאת שמע, למשל אין דער פרי, איז צו ליינען גלייך ווען ס'קומט די צייט, גלייך לפני הנץ החמה. ער זאגט, יעצט איז ער נאך פטור. שפעטער איז שוין א שטיקל דיעבד אפילו צו ליינען ביז דער סוף זמן קריאת שמע.

ס'איז אביסל אינטערעסאנט. פריער האט ער געברענגט די ארבעטער, אז ער דארף נאר כאפן ביי די פשוט'ע פסוק פון שמע ישראל, און ער קען גיין ווייטער טון זיין ארבעט. איז אויב חופר קבר איז נישט פשוט אז לבו אינו פנוי, פארוואס זאל מען אים נישט זאגן ער זאל כאפן ווי לאנג ער האט צייט? ער קען דאך זאגן בשעת ער ארבעט.

תירוץ: עוסק במצוה פטור לגמרי

אבער דו זעסט אז א עוסק במצוה וועט מען אים נישט פאטערן. די ווארט איז אז ער זאל קענען פאוקעסן די גאנצע אויף די מצוה וואס ער איז עוסק אין דעם.

א ארבעטער איז דאך פטור, א עוסק במלאכה איז נישט פטור פון קריאת שמע. ממילא, ער זאגט אז ס'איז דא א וועג וויאזוי ער זאל עס טון, ער קען עס טון.

Speaker 2: יא, באט ער פאטערט אים. ער זאגט דיר דאך, די תנאים האבן אים געפאטערט. ער קען נישט, ער קען... דאס איז דאס, ער איז פטור. די מצוה פון קריאת שמע איז נישט חל אויף דער וואס איז עוסק במצוה.

Speaker 1: סאו, ער זאגט אז ער קען טרעפן פראקטישע עצות. ס'קען זיין אפילו ס'איז א מצוה הבאה בעבירה אזוי צו טון, אבער ער דארף נישט. ער איז עוסק אין איין מצוה, ער איז פטור פון די צווייטע. יא, באלד וועט מען זען וואס איז מיט איין מצוה הבאה בעבירה דא. באט לכאורה דאס איז די ווארט. ס'קען אויך זיין אז מ'דארף נישט... מ'דארף רעדן וועגן דעם באזונדער ווען מ'וועט אנקומען צו רעדן וועגן דעם.

הלכה ה (המשך): אין מוציאין את המת סמוך לזמן קריאת שמע

לאמיר גיין ווייטער פון מיין זאך קאלעקטן. זאגט ער ווייטער, "אין מוציאין את המת לקברו סמוך לזמן קריאת שמע." טאקע פאר דעם, ווייל ווי לאנג מ'באגראבט אים נישט איז יעדער איינער פטור פון קריאת שמע, זאל מען אים נישט גיין באגראבן סמוך לזמן קריאת שמע, כדי נישט צו מאכן אזויפיל מענטשן זאלן פארפאסן די מצוה פון קריאת שמע. **אלא אם כן היה אדם גדול, שאז משום כבודו ישתדלו בכיטול תורה ומצוות עבורו.** יא, אן אדם גדול קען מען יא טון אפילו סמוך לזמן קריאת שמע, און אפילו דורכדעם גייען אידן נישט ליינען קריאת שמע.

נושאי המיטה והליפיהם – ווער איז פטור

און יעצט גייט מען זען וואס זענען טאקע די פרטים, ווער ווערט טאקע פטור פון קריאת שמע אויב ער גייט צו די לוייה?

אים, יא, אבער נישט מענטשן וואס זענען סתם ביי די לוייה, נאר די וואס זענען מטפל מיט די מת. סתם מענטשן וואס זענען ביי די לוייה, איז דאך ווי מ'זאגט, ווי מ'האט שוין אנגעהויבן, מ'גייט מלווה זיין די מת, ווי גוזמא, מ'זאגט מ'זוכט נישט קיין... סתם, מ'גייט מלווה זיין, מ'איז מלווה את המת.

איז דאך דא, נשיאת המת לצורך, אדם פון די מת לצורך, גיין, נושאי המיטה, די וואס האלטן יעצט די מיטה, אבער ס'איז שווער, מ'האלט פאר א לאנגע וועג, און מ'ויל עס טראגן, למשל אין בית הקברות וועט מען עס טראגן אינדרויסן פון שטאט, איז, ס'טוישט זיך א גאנצע צייט. איז זייער וויכטיג, נישט נאר אז די וואס טראגן יעצט די מיטה יעדער איינער אנדערש זאל אוועקגיין, נאר אויך די וואס גייען איבערנעמען די מיטה, אדער אפילו די וואס גייען איבערנעמען די מיטה אין צוויי ראוז שפעטער, חליפי חליפין, די

וואטעווער טון אלעס וואס מ'דארף טון, איז ער... ס'וועט זיין קרוב פון ליכטן טון.

איך האב געטראכט אז אפשר איז דאס שבת, אפשר איז דאס נישט זיכער, אז מ'קען אפשר נעמען דעם מנהג ירושלים וואס די חסידים זענען נוהג, אז די קינדער גייען נישט... ווען די שלשלת גייט אוועק, אז די קבורה אפשר די קינדער... איז דאס איז דאך דא א משמעות אז די קרובים זענען די וואס באגלייטן ביז די קבורה. און אויך, אזוי ווי "עד שיקברנו" איז די דאגה פון די קרובים.

אקעי, "משום שאין דעתו פנויה לקרות". ס'איז די זעלבע זאך, ווייל זיין דעת איז נישט פנוי צו ליינען קריאת שמע. יא.

המשמר את המת – אף על פי שאינו מתו

וכן המשמר את המת, דאס איז... די ערשטע זאך איז נוגע פאר אלע קרובים וואס האבן א... יא.

Speaker 2: ניין, ניין, אלע קרובים, אפילו ווילאנג זיי זענען נישט פארטיג מיט די קבורה, זענען פטור.

Speaker 1: און יעצט זאגט מען אויב ער איז נישט קיין קרוב. **וכן המשמר את המת, אף על פי שאינו מתו,** אפילו ס'איז נישט זיין מת, ער איז נישט א קרוב, אבער זיין דזשאב איז ער איז א שומר מת, למשל ער איז א וואלונטיר צו אפהיטן מתים, איז חברה קדישא, איז אויך פטור מקריאת שמע, ווייל ער איז משמר מת.

חילוק בין קרוב לשומר מת

אה, ס'איז אנדערש. אין אנדערע ווערטער, לאמיר פארשטיין. די ערשטע הלכה איז ממש אזוי ווי א חתן. ס'איז נישט שייך אז ער טוט עפעס. אפילו, מ'קען אפילו פרעגן א שאלה, איך זע, איך געדענק נאך אז מענטשן רעדן וועגן דעם. ס'איז דאך נישט, לאמיר זאגן איינער זיין טאטע איז געשטארבן, און ער וואוינט אין ארץ ישראל, איך ווייס וואס. ער טוט גארנישט פאר די קבורה. ער... ס'איז נישט דא אז ער האט נישט צו טון, ווייל ער איז טרוד. ס'איז אויף זיין קאפ אז ס'זאל געשען די קבורה. וואסערע חילוק האט ער דאס פראקטיש? די פראקטישע הלכה איז יא די פראקטישע הלכה. דער וואס איז דער משמר? דער חברה קדישא.

אבער דא איז די שאלה צו ס'איז אויך אן ענין פון פנוי דעת, אדער ס'קען זיין אז מ'וועט נאך לערנען אין פרק ג' אז מ'טאר נישט ליינען קריאת שמע פארנט פון א מת, אוואסערע קורות. ער איז בכלל אן אונג, ער האט א מת, ער האט א צרה, ער מוז זיך נישט אוועקרוקן פון דעם מת. ס'איז דאך אן ענין, דער מת דארף שמירה, אזויווי די גמרא זאגט אין ברכות, און זיין דזשאב איז צו אפהיטן דעם מת, און ליד המת טאר ער נישט ליינען. ס'איז לאו דווקא אז ער האט אן עניויות פנים, ס'קען זיין אז ער איז נישט זיין מת. אבער ליד המת טאר ער נישט ליינען. ס'איז יא, לכאורה מער אן עוסק במצוה, ס'איז מער א פראקטישע עוסק במצוה.

שנים שומרים – זה משמר וזה קורא

אקעי, מ'דארף טראכטן, למשל, ליד המת איז ער געשטאנען, ער גייט אוועק ארבע אמות, און ער זעט אז ס'איז נישט... ער זעט אים.

Speaker 2: אקעי, מ'קען זיך אזוי ציען. אויב מ'קען זיך נישט ארומדרייען, יא. אקעי.

Speaker 1: "ואם היו שומרים שנים", סאו דו זעסט אז ממש ווען מ'היט א מת מיינט אז מ'דארף ממש זיין לידו א גאנצע צייט, זעט אויס. "ואם היו שומרים שנים, זה אחד משמר והשני הולך וקורא", כדי דער צווייטער גייט זיך אריבער אויף אן אנדערע פלאץ, ער רוקט זיך אוועק סתם ד' אמות ווי מ'האט פריער געלערנט, "וקורא וחוזר ומשמר", און ער קומט צוריק, און נישט אין די זעלבע צייט. "וקורא", זיי נעמען טשענסעס.

החופר קבר למת

ווי דער רמב"ם פסק'נט, "וכן החופר קבר למת", און ס'נעמט צייט, ס'נעמט די גאנצע צייט פון דארטן, פון די ענינים פון קריאת שמע, פון די... אויב

יא, אבער די אבל, **אבל יושב דומם**. די אבל, אזווי מ'האט פריער אויסגערעכנט די משנה מסכת ל"ו, די גרונטע איז די יושב דומם, יא, לשון הפסוק, יא. יושב דומם ונטל עליו, יא. ער ליינט נישט קריאת שמע, ווייל נישט איינער חייב נקרא עוסק במצוה, ווייל ער איז דאך אינגאנצן פטור. מיר האבן דאך געלערנט, ער האט דאך די טרדה, די מצוה פון די קבורה, ביז נאך קבורה.

ווייטער, דא זעט מען קלאר, אבער ער רעדט נישט אז מ'טוט עניטינג. אויב ער וואלט עפעס געטון, וואלט ער דאך עניוועי נישט דא געווען. מ'זיצט אינמיטן א הספד, און די הספד האט א פאז. מ'האט נישט געסטאפט די הספד, מ'האט געזאגט "רבותי, ס'איז צייט קריאת שמע".

און די אבל איז נישט אז מ'איז מספיד פאר אים, די אבל איז פטור אויך אלס די רעגולער דינים דא פון פטור דעם עוסק במצוה, אבער אויך די צוויי עדים איז פטור פון אלע מצוות.

אה, ער האט דאך אן עסק וועגן דעם. ניין, ס'איז נישט די זעלבע הלכה? אה, איינס איז א חלק פון ביידע, איינס איז אפשר...

הלכה ו: שורה לנחם אבלים – סדר התנחומין נאך קבורה

אויב ער וואלט עפעס געטון, וואלט ער דאך שוין עניוועי נישט דא געווען. מען זיצט און מען זיצט און מען זיצט אין הספד, און דער הספד האט א פאז. מען האט נישט געסטאפט די הספד, מען זאגט, "רבנו של עולם, קריאת שמע!" און דער עולם זיצט פארט פארשטייט זיך. איז דער עולם פטור אויך אלס די רעגולער דינים דא פון פטור דא מהמצוות, אבער אויך זענען זיי עוסקים אין כל המצוות.

פארוואס דען טאקע וועגן דעם, ניין? איז נישט די זעלבע הנחה? אה, איינס העכער, ביידע איינס אפשר. אויך אן עוסק במצוה פטור מן המצוה.

דברי הרמ"א: "לכבוד האבלים לקבל תנחומין"

ווייטער זאגט דער רמ"א, "לכבוד האבלים לקבל תנחומין". נאכן קבורה איז דער מנהג העולם אז די אבלים שטעלן זיך אוועק, און אזוי גייען אריבער דער עולם, און דער עולם שטעלט זיך אין שורות, און אזוי ווי מען גייט שוין זאגן, מיר זענען מנחם, מען זאגט די מפורסמ'דיגע ווערטער, "המקום ינחם". איז "תוזרים העולם מאחרי הקבר למקום שעומדים בו האבלים לעשות שורה לקבל תנחומין".

ווער שטייט און ווער גייט? – ביאור אין דעם סדר פון די שורה

וואס זעט דא אויס? אז די אבלים זענען מקבל תנחומין. אה, דא ווי די אבלים שטייען לקבל תנחומין. מען גייט אהיים פון וועג, מען איז געגאנגען צו די מקום הקבורה, און יעצט שאצירט מען צוריק. ס'איז דא פלאץ, ווייסטו וויפיל פלאץ איז דא? אונז ווייסן מיר דאך וויפיל פלאץ איז דא. איז דא פלאץ, און מען גייט יעצט מאכן די שורה. די אבלים שטעלן זיך אין א שורה צו מקבל זיין תנחומין, און די מענטשן גייען אדורך אין פראנט פון זיי. אזוי זעט אויס.

ניין, ביי אונז איז פארקערט. די מענטשן... ניין, ביי אונז מיינן איך האב איך געזען, די מענטשן שטייען אין די שורה, און די אבלים גייען אדורך. אזוי זעט אויס, "למקום שעומדים בו האבלים לעשות שורה", די מענטשן גייען אדורך אין פראנט פון זיי.

ווייסט טאקע... די אבלים שטייען אין די שורה לקבל תנחומין. אזוי זעט אויס. אז מ'דארף טאקע טון פארקערט. ס'מאכט טאקע זייער פאן. איך ווייס נישט פארוואס מ'טוט אזוי. אבער מ'קען נישט עכט סבלות, מ'קען נישט עכט סבלות, און מ'פארשטייט נישט פונקטליך וואס די עקזעקט זיין. אפשר מיינט ער אויך נישט דאס, נאר ער וויל דייקא זיין.

ניין, אזוי זעט אויס, ווייל די עולם איז מקבל תנחומין, די אבלים זענען מקבל תנחומין. די אבלים זענען עומדים לעשות שורה לקבל תנחומין. און די מענטשן הולכים, די מענטשן גייען. ניין, איך האב פארשטאנען. הולך מיינט נישט מען שטייט, מען גייט, נאר די שורה איז די הליכה. דאס איז אן פראקטישע שאלה וויאזוי מען מאכט די שורה.

וואס גייען יעצט איבערנעמען די נושאי המיטה די נעקסט, אדער די וואס גייען זיין די נעקסטע שיפט איינס נאכדעם, איז דאך **בין לפני המיטה בין לאחר המיטה**, נישט קיין חילוק צו זיי זענען אין פראנט פון די מיטה אדער אין בעק פון די מיטה.

Speaker 2: איך ווייס נישט פונקטליך וואס די דין איז פון פראנט און נאכדעם.

Speaker 1: איך מיינן אז איינע פון זיי, איך ווייס נישט וועלכע פון זיי, איך מיינן אז איינע פון זיי איז נארמאל.

Speaker 2: האבן מיר שוין גערעדט.

Speaker 1: יא, אבער איך מיינן אז אפילו די וואס זענען אחר המיטה, לכאורה לפני המיטה, לאמיר זאגן אז דו טראגסט עס, לאמיר זאגן ס'מאכט זיך א ליינן פון מענטשן, מ'געבט עס איבער צוביסלעך, דער מענטש וואס שטייט אין פראנט, לאמיר זאגן מ'געבט עס איבער צו דעם אין פראנט, יא. איז אפילו די וואס זענען אין בעק, אבער ס'מאכט זיך אמאל אז ער איז אויך די נעקסטע וואן, עפעס אזוי, איך האב דאס געטראכט.

אום, ס'איז דא א מלווה און אנדערע באגלייטערס, שואלי המיטה צורך, און די חליפים זענען יא מחויב אין קריאת שמע.

Speaker 2: זייער גוט. איך מיינן אז דאס איז אויך לכאורה פראקטיש, די נושאי המיטה און חליפיהם זענען אין די ארבע אמות פון א מת.

Speaker 1: רייט.

Speaker 2: די אלע אנדערע זענען נישט אין די ד' אמות פון א מת, ממילא...

Speaker 1: אה, אבער ס'איז אויך א ענין לכאורה פון כבוד המת, פון עוסק במצוה פון לויית המת. אפילו אבל זענען יא, דאס איז דאך די ווארט, אפילו אבל זענען יא. פארוואס זענען זיי יא? רוקן זיי זיך אריבער, וויבאלד אים זעהט מען, מען קען זיך ארויסדרייען אביסל און צוריקקומען. אקעי.

הלכה ה (המשך): בשעת הספד – המת מוטל לפנייהם

אויב האט מען א הספד און מ'האלט אינמיטן, וואס איז די הלכה? איז מיינן קריאת שמע.

בשעת המת מוטל לפניו – נשמטים אחד אחד

בשעת המת מוטל לפניו, אה, איך האב פארגעסן צו זאגן, **בשעת המת מוטל לפניו,** איז זאל מען נישט די גאנצע עולם אוועקגיין, ווייל דאס איז א בזיון פאר'ן מת. **נשמטים אחד אחד,** איינער אויף אמאל גייט אוועק, און פון די מיט געשעט נישט גארנישט, און ס'ווערט נישט צושטערט די לוויה. מ'כאפט נישט, איינער אויף אמאל גייט אוועק אליין קריאת שמע, ער פארפעלט איין הספד, און זיי קומען צוריק צום הספד צום ווייטער.

אין המת מוטל לפנייהם – כל העם קורין

אבער איינער וואס דער מת מוטל לפניו, אויב אבער דער מת ליגט נישט אין פראנט פון זיי...

זאג מיר מ'מאכט א הספד, דער מת איז נישט דא יעצט. ס'איז סתם א אסיפת הספד, אדער פארדעם אדער נאכדעם. ער זאגט יא, בשעתן ער איז מתעפל מיט'ן מת, אדער איך ווייס נישט וואס, ער האט נישט אנגעהויבן דאס צו ענטפערן. איז יא, דאס איז נישט קיין בזיון פאר'ן מת, איז **כל העולם קורין קריאת שמע**, מיר קענען אלע ליינען קריאת שמע.

אה, לכאורה ווייל די ווארט איז ווייל מ'איז עוסק, ווייל זיי זענען נישט לעבן א מת. דאס איז די ווארט? די ווארט איז וועגן ס'איז נישט קיין בזיון, אדער וועגן פראקטיש, ווייל זיי קענען דארטן וואו זיי זענען שטיין, כאטש די מת איז דא, גייט ער דאך נישט אוועקגיין, זיי קענען דארטן בלייבן ביי די הספד און פאר א מינוט נישט אויסהערן די בעל מספיד, און נאר פאוקוסן אויף קריאת שמע. איז לכאורה די ענין.

האבל יושב דומם

אלטע מיט אים אריינלערנען קריאת שמע. אבער דער ענטפער איז, ער זאל זאגן קריאת שמע. יא, ס'איז עפעס אזוי, א שפינקל. דער ראב"ד דינגט זיך, דער ראב"ד זאגט אז דאס איז צו שטייט... ניין, ניין, צו דער ראב"ד רעדט פון די פריערדיגע הלכה. עפעס איז דער ראב"ד דארט שטייט דא. על כל פנים, איך דארף פארשטיין די ריעליטי. וואס איז די פשט אז ער קען נישט זאגן קריאת שמע?

הבאים מחמת האבל פטורים, מחמת עצמם חייבים

אקעי, ער דארף יעצט... ס'שטייט, דאס זעלבע זאך זאגט די גמרא. דער כסף משנה ברענגט די גמרא, ס'שטייט: "**הבאים מחמת האבל פטורים, מחמת עצמם חייבים**". ס'איז דא מענטשן וואס קומען צו א לוי, א געשעעניש, ער איז געקומען מחמת עצמו, ס'איז א געשעעניש, ער איז געקומען זען די נייעס. ער איז בכלל מחויב בקריאת שמע. אבער ער איז געקומען לכבוד המת... נאר די וואס... ס'איז דא מענטשן וואס קומען לכבוד המת, ס'איז דא סתם קוקערס. ס'איז... זיי זענען אויך חייב בקריאת שמע. סתם מ'זאל וויסן אז די "קוקערס" איז אלעמאל שוין געווען, ס'שטייט אין די גמרא וועגן דעם.

דברי הרמב"ם: כל מי שפטור – אם יכול ליישב דעתו

אה, יעצט א וויכטיגע הלכה. איינער וואס איז פטור מקריאת שמע... ס'איז זייער אינטערעסאנט, ער לערנט הלכות קריאת שמע, גלייך קומט ער אריין צו די אבילים און די חתנים מיט די... איך גיי פארשטיין. אקעי. יא, "**כל מי שפטור מקריאת שמע**". די אלע וואס מ'האט ביז יעצט געלערנט, ווער ס'איז אלס פטור, א חתן און אבילים און אזוי ווייטער, ער איז פטור, אבער אויב וויל ער מחמיר זיין און ליינען קריאת שמע, מעג ער, ער מעג. אבער "**והוא שיכול ליישב דעתו**", אויב ער קען זיך בארואיגן און ליינען מיט א כוונה. אבער אויב ער איז פטור, איז ער פטור מקריאת שמע מפני הטירוף, ער איז צעמישט און ער איז באוואונדערט.

טירוף – ער קען נישט ליישב דעתו

דאס אינטערעסאנט, קען זיין משום "מת למת", אפשר האט ער נישט דעם פולן... זיין הארץ איז נישט דארט צו זאגן "השם אלוקינו השם אחד", ער האט א טיפשות... ניין, ער האט א פשוט'ע טירדא. ניין, פשוט פשוט טירדא איז א לשון פון... ער איז צעמישט. איינער וואס איז צעמישט, ער קען נישט ליישב דעתו צו זאגן קריאת שמע, איז ממילא "אינו מיישב דעתו".

תנאי הרמב"ם: נאר אויב מען קען זיך מיישב זיין

דער רמב"ם מאכט אן אינטערעסאנטן תנאי: אויב מ'וויל מאכן דעם פנים השם אלוקינו כאטש ער איז פטור, און ער וויל זיין איינער וואס איז מצווה ועושה, ס'איז זייער גוט. אבער דאס איז נאר גוט אויב די "פנים השם" זאל זיין... אז דו קענסט זיך מיישב זיין. אויב נישט, ס'איז נישט קיין שום ענין צו ליינען קריאת שמע בטירוף, דאס שוין נישט. פארשטייט וואס ער זאגט?

השגת הראב"ד: קריאת שמע איז קורא בתורה, נישט תפילה

דער ראב"ד דינגט זיך אויף דעם. דער ראב"ד זאגט ער פארשטייט נישט וואס איז ראנג, אז איינער וויל מחמיר זיין און ער ליינט קריאת שמע כאטש ער איז אויף די עולם התהוה, ער וויל זיין "מצווה ועושה"? איך געדענק די ראב"ד, אם אבא כך, איך וויל נישט מבטל זיין מלכות שמים.

אבער אן כוונה? די ראב"ד זאגט, ס'איז אזוי ווי קורא בתורה. "**לא יעמוד להתפלל**". די ראב"ד זאגט, ביי תפילה פארשטייט ער, תפילה איז משמע אן כוונה איז עס א בזיון אפשר דאן אן כוונה. אבער ווי איז נאר, ס'איז קורא בתורה. ער האט די רמב"ם פריער געזאגט אז מ'בלייבט נישט בשעת... ס'איז קורא בתורה. וואס שטערט עס?

יא, נאר די רמב"ם האט געהאלטן אז ער טאר זיך נישט צוגעוואוינען צו זיין מעשה פון ליינען קריאת שמע אן כוונה. איך ווייס, אקעי, דאס איז מיין רעפס פשט.

"לא כל הרוצה ליטול את השם יטול" – צוויי פירושים

און ער זאגט אז ער איז... "**לא יעמוד להתפלל**", אה, דאס איז דאך די לשון פון די משנה, אז רבן גמליאל האט געזאגט, איך וויל נישט מבטל זיין מלכות

די פויזע צווישן קבורה און שורה – זמן פאר קריאת שמע

דער פוינט איז יעצט, יעצט איז דא אזוי ווי א פויזע צווישן די קבורה און די שורה. יעצט האלט מען אויפ'ן וועג צווישן דעם סטעפ און יענעם סטעפ. מען האלט צווישן...

און דעמאלט קען מען דארט אריינכאפן מצוות קריאת שמע, ס'איז וויכטיג ווי פריער, די זאך פון אנהייבן אויף צייט, פאר'ן נץ החמה. פאר'ן נץ החמה איז זייער וויכטיג.

רייט, אונז קוקן עס אלעמאל אזוי ווי ס'איז דא א סוף זמן. די אלע הלכות האבלות איז דא אויך אזוי ווי א התחלה זמן. ווען ס'קומט די זמן, בעצם דארף מען ליינען. מ'שטופט עס אפ, איז עס אזוי ווי א מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, אז מ'דארף בעצם טון די אנהייב פון די זמן.

פנימיים און חיצוניים אין דער שורה

יעצט, מיר הייסן פטור ווייל מיר זענען אריינגעטון אין צרכי המת, איז דא פנימיים שראוין פני האבל. סא דאס שטייט מען שוין בשורה. ווען ס'קומט די זמן קריאת שמע שטייט מען בשורה שוין, מ'ווארט אויף די אבל. איז אדער רב, מ'מוז דאס טון מיט די אבל. איז די וואס זען פני האבל זענען פטור פון קריאת שמע. והחיצונים...

ס'זעט אויס אז נישט יעדער איינער דארף אליינס, ס'דארף זיין גענוג א לאנגע שורה, יעדער איינער... די כבוד איז אז א גרויסע עולם שטייט דארט, נישט יעדער איינער מוז אליינס זאגן דאס. איז דא חיצוניים, די וואס גייען נישט זען די אבל, און זיי גייען נישט דארפן זאגן "המקום ינחם", זיי דארפן נאר שטיין דארטן צו טון די כבוד המת און די כבוד פון די אבל.

וואס מיינט "שורה"? – ווערטיקעל אדער האריזאנטעל

איך כאפ יעצט, שורה קען זיין מיינט נישט דוקא אז ס'זאל אונז מאכן אזוי ווי איין לייך זיך אויס. ס'קען זיין אז שורה איז פשוט איינס אין פראנט פון די צווייטע. ס'קען זיין א שורה... פשוט געזאגט, די שורה איז ווערטיקעל, נישט האריזאנטעל. ווייל ס'איז דא דער ערשטער וואס ער זעט די אבל, דער צווייטער, דריטער, אפשר גייט מען אדורך, אבער ער שטייט נאך אין די בעק פון די לייך.

כבוד המת – דער טעם פאר א גרויסע עולם

ס'ווערט אויך פראמאטעד אז ער זאל האבן א דזשאב. ס'זעט אויס אז ס'זאל נאך האלב פארדן זיין. אבער וואס זאגן אים נישט כדי אהיים? ס'זעט אויס אז ס'איז דא א טעם פון כבוד המת, אז ס'איז דא א גרויסע עולם וואס איז באגלייטן. ס'זעט אויס אז א מת רוצה האבן ששים רבוא וואס איז דא באגלייטן. ס'איז א כבוד פאר די מת אדער פאר די אבילים אז ס'איז דא נאך מתים. אפילו זיי זענען נישט די מענטשן, די מענטשן זענען זיי נישט.

דיגרעסיע: שורה אין אנדערע הלכות

איך טראכט יעצט אין די ענינים פון אבילות, אבער די שורה, געדענקסטו ווי נאך אז מ'האט געלערנט א שורה של שלושה בני אדם? בהלכות תשובה, אז מ'וויל מרצה זיין א מענטש. מ'שיקט צו די קבר. מ'שיקט צו די קבר, פאר א נשיא שיקט מען דריי מענטשן מיט שורות. ס'זעט אויס אז ס'איז עפעס א פרסום, אז מ'וויל רעדן מיט א מענטש, מ'וויל מאכן כבוד, שיקט מען אים אזוי ווי א שורה פון דריי מענטשן. נאך א פלאץ מיין איך שטייט, שטייט נאך יום טוב ווען מ'שיקט מתנות, אז מ'טוט שיקן מיט א שורה אדער נישט שיקן מיט א שורה, יא, ס'איז אן ענין. ס'איז עפעס א... יא, ס'איז עפעס א סדר. אונז האבן מיר נישט די סדרים, וואס אונז מאכן ביי די לוויית איז דאך א זכר אליין, אבער ס'איז דא א סדר, שטייט דריי מענטשן, ס'קומט אזוי ווי א משלחת, דורך מנחם זיין, ס'איז א כבוד. יא.

הלכה ז: פטור מקריאת שמע – אם רוצה להחמיר

אקעי. דער אונז, דער אונז, ער קען נישט זיין אן אבל, און ער קען נישט זיין אן אבל, אפילו קריאת שמע במקומו. ס'איז דאך די יעניגע וואס איז דא נישט דא אז ער איז אן עוסק במצוה און איינער דארט פאר אים. ער קען נישט זאגן קריאת שמע, אבער ער זאל זאגן א ברכה, אמן יהא שמיה רבא, ער זאל ענטפערן. ער קען נישט זאגן, ער וויל נישט זיין, ער קען נישט זאגן, ער וויל

Speaker 2: יא, יעצט הער איך נישט צוויי מאל. ס'איז בעסער?

Speaker 1: יא.

Speaker 2: אקעי, אקעי, אקעי, בקיצור אלזא, סאו... אונז ווייסן שוין די נעקסטע הלכה, אז מ'טאר לערנען, בקיצור ס'איז א מחלוקת רמב"ם און ראב"ד צי מען מעג ליינען קריאת שמע אן כוונה.

ס'זעט אויס אז דער ראב"ד האט פארשטאנען אז דאס וואס שטייט פריער כקורא בתורה, איז אויך דא אין דעם ענין פון קבלת עול מלכות שמים. פארשטייט וואס איך זאג? ווייל זעסט אזוי, ער זאגט כקורא בתורה, ולא יבטל שם שמים מעליו. אקעי, לאמיר ענדיגן די לעצטע הלכה, און ער האט געלערנט וועגן שמים.

הלכה ח: טמאים חייבים בקריאת שמע

Speaker 2: זאגט דער רמב"ם ווייטער. כל הטמאים, אלע מענטשן וואס זענען טמא, חייבין בקריאת שמע ומברכין לפניה ולאחריה, והן בטומאתן, אפילו אויב זיי זענען נאך טמא, זיי קענען ליינען קריאת שמע ווייל זיי זענען טמא. אפשר להם לעלות מטומאתן בו ביום, אפילו זיי קענען נאך שפעטער אין טאג זיין טהור, מעגן זיי ליינען קריאת שמע אפילו ווען זיי זענען נאך טמא. כגון הנוגע בשרץ או בנידה או בזבה וכיוצא בהן, וואס זיי גייען אין מקוה בינאכט און זיי זענען טהור, מעגן זיי ליינען קריאת שמע אפילו ווען זיי זענען נאך טמא.

דו זאלסט נישט זאגן אז הואיל און איינער איז א טמא מת, איך ווייס וואס ער דארף עניוועיס ווארטן, אקעי, אבער ער קען דאך גיין אין מקוה און ווערן א טבול יום שוין יעצט. ניין, אפילו הכי, ס'איז נישט קיין חילוק, ער איז מחויב און ער דארף און ער קען ליינען קריאת שמע.

תקנת עזרא ובטולה

Speaker 2: זאגט דער רמב"ם אזא הלכה: ועזרא ובית דינו תיקנו, עזרא און זיין בית דין האבן מתקן געווען א תקנה, שלא יקרא בעל קרי לבדו משאר הטמאים עד שיטבול. דאס הייסט, עזרא האט געזאגט אז בעל קרי זאל זיין אנדערש ווי די אנדערע טמאים, און ער זאל נישט ליינען קריאת שמע נאר אויב ער טובל'ט זיך.

זאגט אבער דער רמב"ם: ולא פשטה תקנה זו בכל ישראל. די תקנה איז קיינמאל נישט געווארן קיין אנגענומענע תקנה. ממילא, די תקנת עזרא איז קיינמאל נישט געווארן א חיוב.

אזוי ווי מיר האבן געלערנט אין די הקדמה פון משנה תורה, אז די חיוב פון אזא סארט גזירה איז נאר ווען כלל ישראל נעמט עס אן.

Speaker 1: יא.

Speaker 2: פארוואס איז עס נישט געווארן אנגענומען? ווייל לא ראו כח רוב הציבור לעמוד בה. זייער גוט. לפיכך בטלה.

דיון: וויאזוי קען א תקנה ביטל ווערן?

Speaker 2: איך מיין אז די וועג וויאזוי איך האב עס יעצט געלערנט נעמט אוועק פארשידענע מפרשים'ס פראגעס וויאזוי קען קומען א שפעטערע בית דין מבטל זיין די תקנה פון עזרא, אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול ממנו. אבער ס'זעט אויס ווי דער רמב"ם זאגט אז ס'איז קיינמאל נישט געווארן א תקנה וואס איז געווארן א חיוב. זייער גוט.

און דערפאר איז דאך פשט אז און אזוי פירן זיך טאקע אידן להלכה למעשה, לקרוא בתורה, סיי צו לערנען תורה, סיי לקרוא קריאת שמע, אפילו אויב זיי זענען בעלי קריין.

"אין דברי תורה מקבלין טומאה"

Speaker 2: ער ענדיגט צו, לפי שאין דברי תורה מקבלין טומאה, אלא עומדין בטרתן לעולם.

זייער אינטערעסאנט. ער זאגט נישט אז ס'איז משום מאיזה סיבה נישט געווארן אנגענומען. ער האלט אז אזוי דארף זיין. די ריכטיגע וועג איז צו

שמים מעלי. און דאס איז א תפילה, ער איז דאך קורא בלי כוונה. איך ווייס נישט.

און די ראב"ד זאגט אז... אה, איז איינער זאגן, אין די משנה שטייט נאך א זאך, אן אנדערע זאך, קען זיין אז דאס האט די רמב"ם באמת געמיינט. אין די משנה שטייט דאך אז רבן שמעון בן גמליאל האט געזאגט, "לא כל הרוצה ליטול את השם יטול". דאס הייסט, די גמרא האט מורא געהאט פאר יהורא. ער זאגט, ער ווייזט גאווה אז ער האט ישוב הדעת אפילו אין די שווערסטע צייט.

זאגט ער, ביי די רמב"ם איז נישט קיין יהורא, פארקערט, יעדער וועט טראכטן אז ער ליינט אן כוונה, אזויווי יעדער וואס ליינט אן כוונה. און נישט נאר אונז, נאר די חכמי התלמוד האבן שוין געזאגט אז זיי ליינען אן כוונה. זיי דאווענען אן כוונה.

יא, אבער די רמב"ם זעט אז ער ברענגט יא די דין די גמרא, און אין די גמרא שטייט דאך יא דאס, אז ס'איז נישט אויסגעהאלטן יעדער איינער, "לא כל הרוצה ליטול את השם". קען זיין אז דאס האט די רמב"ם פארשטאנען, "לא כל הרוצה ליטול את השם" מיינט נישט יעדער איינער קען זיך טאקע מיישב דעת זיין. אויב דו קענסט, כל הכבוד. אבער דער וואס קען נישט, ער זאל נישט זאגן, "אה, איך ליינען, איך האלט זיך גרויס, איך קען ליינען." דו קענסט נישט.

קשיא: וואס הייסט "מבטל מלכות שמים" אן כוונה?

אינטערעסאנט. מ'קען אויך פרעגן, וואס הייסט א נמינא שם שמים איז דאס צו זאגן אן כוונה? ס'איז דאך נישט קיין קבלת עול מלכות שמים, ס'איז דאך סתם געזאגט ווערטער.

ס'איז א זייער אינטערעסאנטע זאך. איך בין עפעס מער אויף די זייט פון די ראב"ד. אקעי.

איך הער דיך נישט.

המשך הדיון: כוונה בקריאת שמע – מחלוקת רמב"ם וראב"ד

Speaker 1: א טא מיוט, א טא נישט, א טא איך נישט הער דיך.

Speaker 2: יא, הערסטו נאך, ר' יצחק?

Speaker 1: יעצט דרך אגב, דארפסט זיך שעווען אין די פריע?

Speaker 2: איך ווייס נישט, איך ווייס נישט.

Speaker 1: אקעי לאמיר ענדיגן דא אזוי, סאו סאו סאו, ער זאגט אפשר אזוי, ער זאגט אפשר אזוי, אזוי, לאז אים ליינען קריאת שמע, אויב האט ער פונקט מצליח געווען מיט א כוונה, דאך געוואלדיג, האט ער געהאט קריאת שמע, און אויב נישט איז ער כקורא בתורה, זאגט ער ער האט נישט קיין יישוב הדעת זאל ער נישט ליינען.

יישוב הדעת איז דאך א זאך וואס גליטשט זיך גרינג ארויס פון די הענט, עפעס האט ער יא יישוב הדעת, דאך געוואלדיג, און אויב נישט האט ער געהאט כקורא בתורה. טריי עס אויס אזוי.

דער רמב"ם זאגט, אויב ווייסטו נישט פאר זיכער אז ס'איז דא יישוב הדעת זאגט ער בכלל נישט. אינטערעסאנט. דער רמב"ם האט מורא געהאט ער גייט זיך צוגעוויינען צו זאגן אן יישוב הדעת, אז ער וועט מזלול זיין אין קריאת שמע, אבער דער רמב"ם זאגט זאל ער טרייען, מזלול זיין, ס'איז עפעס א סברא.

אממ, דאך זאגט דער רמב"ם ס'איז גאנץ גוט פארשטאנען, זאל ער טרייען, ערסטע פאל וועט ער זיין כקורא בתורה, עפעס אזוי טרייען. ס'איז אן עכטע קאפ-פאלעס. מען גייט סטאפן, מען גייט ענדיגן נעקסטע מאל. עפעס האט זיך פארדרייט דא.

Speaker 2: ניין, ס'איז נישט לאז.

Speaker 1: אקעי.

Speaker 2: ס'איז בעסער?

Speaker 1: ניין, איך הער זיך פשוט צוויי מאל.

כסף משנה'ס קשיא און תירוץ

2 Speaker: אקעי, דער כסף משנה פרעגט די קשיא. דער כסף משנה זאגט אז ס'איז אן אינטערעסאנטע תירוץ. ער זאגט, שלמה, איך האב געטראכט אז ס'איז אביסל א פאני קשיא, ווייל דלא דמי, א דבר הנמס, פשט איז דו זעסט עס, ס'איז נישט אז די תורה ווערט טמא, דו זעסט דאך אז ס'איז א... ס'איז מבולבל, ס'איז מבולבל.

מה שאין כן טומאה איז א דבר מורגש, איז א דבר שכלי. די שכליות איז דאך דאך גאר, דו זעסט דאך נישט. אויב איינער איז שמוציג פון די קערפער, זאל ער זיך טאקע אפואשן, מ'רעדט נישט פון דעם. אויב ער איז נאר א טומאה, ס'איז א רוחניות'דיגע זאך, ער רעדט פון א דבר שכלי, אויף דעם איז דאך נישט דא אז דברי תורה איז מקבל טומאה, ווייל פארקערט, די תורה איז אויך שכלי, איז העכער פון דעם, וכדומה. געוואלדיג.

ער זאגט נאך א תירוץ, ס'איז אינטערעסאנט, דער כסף משנה פרעגט די קשיא, און נאכדעם זאגט ער אן אנדערע תירוץ, אפשר איז עס אן ענין פון נמי, ס'איז דאך דא א פסוק "והיה מחניך קדוש", לערנט מען זיך טאקע אז... אקעי.

אינטערעסאנט, דער ראב"ד קריגט זיך נישט אויף דעם. איך געדענק אז מ'ברענגט עפעס א בריוו פון די רמב"ם וואס ער זאגט אז ער האט זיך יא געפירט זיך צו טובל'ן. איך טרעף נישט דא וואו ער ברענגט עס. איך וועל נאכקוקן.

על כל פנים, דאס איז די פסק הלכה. אקעי. שוין, האבן מיר געלערנט א פרק?

1 Speaker: יא.

2 Speaker: אקעי, געוואלדיג. האלט עס אפן אויף דיין פאון, ווייל איך געדענק אז ער דארף עפעס אפלאודן, איך ווייס.

1 Speaker: אה, אקעי. סטאפ.

2 Speaker: אקעי. ס'ארבעט, איך האף. אקעי, געוואלדיג.

סיכום: סיום פרק ד

2 Speaker: א גוטן אווענט, אונז לערנען די פערדע פרק פון הלכות קריאת שמע. סאו זיי האבן שוין געלערנט די עיקרים פון הלכות קריאת שמע. דער רמ"א איז ממשיך מיט... זיי האבן שוין געלערנט די עיקרים פון הלכות קריאת שמע.

1 Speaker: קוקט געוואלדיג. האלט עס אפן אויף דיין פאון, ווייל כ'געדענק אז ער דארף עפעס אפלאודן, איך ווייס. אה, אקעי. סטאפ. אקעי. ס'ארבעט, איך האף.

הבה נתחיל. קוקט געוואלדיג. א גוטן, היינט לערנען מיר די פערדע פרק פון הלכות קריאת שמע. סאו, מיר האבן שוין געלערנט די עיקרים פון הלכות קריאת שמע, די רמב"ם האט אויפגעברענגט מיט זייער שיינע סדר הלכות קריאת שמע.

דו ווילסט אנאנסן דיין ספאנסאר?

2 Speaker: אה, איך האב נאכאמאל דא, לאמיר אנהייבן שוין, ווייל די ערשטע פאר מינוט איז מער ווי אלעס.

1 Speaker: סאו, הבה נתחיל, און מ'וועט אויסלייגן א ספאנסאר. יא. אקעי. יא, א גוטן. א גוטן מועד. יא? א גוטן?

2 Speaker: סארי, סארי, איך האב עפעס פארפאסט.

1 Speaker: סאו, לאמיר אנהייבן.

זאגן אז דברי תורה איז נישט מקבל טומאה, ווייל תורה איז אייביג טהור, און אנשי כנסת הגדולה וואלטן נישט געקענט זאגן אז ס'איז מקבל טומאה.

זעסטו די אמת'ע שיטה פון רבי יהודה בן בתירא. ס'זעט אויס אז ער דינגט זיך בכלל אויף די תקנת עזרא. דאס הייסט, בעצם, ווען ס'איז געווען די תקנה, האט ער נאר געהאלטן אז ס'איז דא א מחלוקת. רבי יהודה בן בתירא האט בכלל נישט געהאלטן דערפון. ממילא, וואס מ'זאגט אז "anyway" איז עס בטל געווארן, איז קומט נישט אן צו די גאנצע דין טהרה וואס ער זאגט אז דברי תורה איז מקבל טומאה.

אבער ס'זעט נישט אויס ווי ס'איז בטל געווארן אמאל, נאר אז ס'איז קיינמאל נישט געווארן א תקנה וואס האט מחייב געווען. דאס איז דער לשון פון רמב"ם.

דיין: ס'איז דאך געווען א שטיקל ביטול

2 Speaker: אבער יעדע מאל ווען מ'טראכט זיך, ווען מ'מאכט א תקנה, וויאזוי קען עס נישט פושט ווערן אויב ס'ווערט נישט? ס'איז אביסל פאני.

1 Speaker: ס'איז יא דא פון די ערשטע מינוט וואס עזרא האט געמאכט די תקנה, האט מען עס אנגעהויבן צו פאלגן. מ'האט געזען אז ס'געלונגט נישט, איז עס געווארן בטל. ס'איז יא דא א שטיקל ביטול. די גמרא שטייט יא דער לשון "בטולה לתפילתא". דאס איז דאך די נקודה.

2 Speaker: אבער ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל ס'איז מיר נישט פשוט אז עזרא האט געהאלטן אז דברי תורה איז יא מקבל טומאה. ס'איז מיר נישט פשוט אז ער האט געהאלטן אז די תורה ווערט טמא ווען א בעל קרי זאגט עס. ער האט געוואלט א גדר אז מ'זאל זיך טובל'ן פארדעם. אבער... יא.

דיין: וואס מיינט "אין דברי תורה מקבלין טומאה"?

2 Speaker: דו ווייסט וואס ס'מיינט דער לשון "אין דברי תורה מקבלין טומאה"? ס'מיינט... אבער אויף דעם טאקע זאגט רבי יהודה בן בתירא, "ניין, דברי תורה ווערט נישט טמא. פארקערט, אפשר די מענטשן ווערן טהור דורך זי". ס'איז נישט קיין... ס'איז פאני. דו ביסט גערעכט. ס'איז נישט פשוט אז עזרא האט געהאלטן אז דברי תורה איז מקבל... איך פארשטיי נישט.

1 Speaker: ווען א טמא טאר נישט אריינגיין אין בית המקדש, איז דאס ווייל דער מקדש איז מקבל טומאה?

2 Speaker: ס'מיינט נישט מקבל טומאה. ס'מיינט אז ער ווערט נפגע פון ווערן טמא. אז א מענטש וואס איז טמא גייט אריין אין בית המקדש, ווערט ער חייב כרת. ס'פעלט אין די קריאת שמע. ס'פעלט אין די... יא, יא, איך פארשטיי. נישט קיין פגם, און דאס איז די טעם.

ער זאגט דאך שטייט דאך א פסוק "הלא כה דברי כאש", דברי תורה איז א פייער, פייער איז נישט מקבל טומאה. פשט איז, ס'איז א דבר שאינו ממשי, ס'איז א רוחניות'דיגע זאך, דאס מיינט ער לכאורה צו זאגן, רייט? ס'איז אן עכטע זאך, ס'איז נישט די סארט זאך וואס קען טמא ווערן. א גאנצע חפצא קדושה, די בית המקדש קען ווערן טמא, איך מיין, ס'ווערט נפגם כביכול ווען מ'איז דאס מטמא. תורה איז נאך העכער, פון דעם איז תורה נישט מקבל טומאה.

און דער רמב"ם פירט אויך ארויס מיט דעם וואס מ'זאל טאקע ליב האבן אויסצופירן מיט שיינע לשונות. רייט, רייט, סוף סוף, איך מיין, דער רמב"ם האט אויך געזאגט די אלע אופנים אז מ'זאל נישט הייבן אין לעבן א מקום מיט טינרן. דו זאגסט אז דברי תורה איז מקבל טומאה? ס'איז נישט, נישט דאס איז די ווארט.